

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Pohledávky v konkrétní obchodní společnosti

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc.

Autor:

Bc. Olga Padělková

2009

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Olga PADĚLKOVÁ**

Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Název tématu: **Pohledávky v konkrétní obchodní společnosti**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je charakteristika jednotlivých druhů pohledávek včetně jejich řízení, účtování a daňového dopadu v konkrétní obchodní společnosti.

Osnova:

1. Teoretická část:

- Význam pohledávek a jejich členění, místo v ekonomice podniku.
- Účtování pohledávek do lhůty a po lhůtě splatnosti.
- Daňové aspekty pohledávek, změny legislativy, posun pro podnikatele a stát.
- Řízení pohledávek, možnosti, vliv času, inflace, promítnutí změn obchodní situace v podniku, započítávání závazků a pohledávek.

3. Praktická část:

- Charakteristika vybrané obchodní společnosti.
- Účtování pohledávek v obchodní společnosti včetně daňového dopadu na výsledek hospodaření v obchodní společnosti.
- Řízení pohledávek, možnosti, varianty (opatření před a po uskutečnění obchodu), controlling pohledávek v podniku.
- Prodej pohledávek

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

60 - 70 stran

Forma zpracování diplomové práce:

tištěná

Seznam odborné literatury:

Vozňáková, I. Řízení pohledávek, Grada Publishing Praha 2004

Freiberg, F.: Finanční controlling, Management Press Praha 1996

Drbohlav J., Pohl T. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2004. 181 s. ISBN 80-86395-93-6.

Raban P. Obchodní zákoník. 4. dopl. vyd. Praha: Eurounion, 2006. 756 s. ISBN 80-7317-050-

Šantrůček J. Pohledávky, jejich cese a hodnota. 2. aktualiz. vyd. Praha: VŠE v Praze, 2005. 198 s. ISBN 80-245-0873-7.

Účetnictví podnikatelů. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2006. 160 s. ISBN 80-7208-537-9.

Vaigert D. a kol. Pohledávky. 1.vyd. Brno: Computer Press, 2005. 272 s. ISBN 80-251-0881.

Vyhláška MF č.500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění

České účetní standardy. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2006. 192 s. ISBN 80-7208-546-8.

Daňové zákony 2006. 1.vyd. Ostrava: Sagit, 2006. 231 s. ISBN 80-7208-540-9.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc.

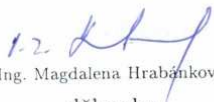
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce:

1. března 2008

Termín odevzdání diplomové práce:

31. srpna 2008

1.2
prof. Ing. Magdalena Hrabanková, CSc.

děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

prof. Ing. František Středček, CSc., Dr.h.c.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Pohledávky v konkrétní obchodní společnosti“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 29. 4. 2009

.....

Podpis

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat paní doc. Ing. Jindřišce Kouřilové, CSc., vedoucí mé diplomové práce, za metodické vedení a cenné připomínky při zpracování diplomové práce.

Moje poděkování patří též finančnímu řediteli a dalším zaměstnancům nejmenované obchodní společnosti za poskytnuté informace a odbornou pomoc při zpracování praktické části diplomové práce.

Obsah

ÚVOD	8
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE	10
1.1 Pohledávka a její místo v ekonomice podniku.....	10
1.2 Vymezení pojmu pohledávka.....	11
1.2.1 Pojem pohledávka z právního hlediska.....	11
1.2.2 Pojem pohledávka z hlediska účetnictví.....	11
1.3 Druhy pohledávek.....	12
1.3.1 Členění pohledávek podle času.....	13
1.3.2 Členění pohledávek podle stupně rizika.....	14
1.3.3 Členění pohledávek podle významnosti.....	15
1.4 Ocenění pohledávek.....	15
1.5 Zánik pohledávek.....	15
1.6 Účtování pohledávek.....	16
1.6.1 Účtová skupina 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé).....	16
1.6.2 Účtová skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi.....	19
1.6.3 Účtová skupina 34 – Zúčtování daní a dotací.....	20
1.6.4 Účtová skupina 38 - Přechodné účty aktiv a pasiv.....	21
1.6.5 Účtová skupina 48 – Odložený daňový závazek a pohledávka.....	22
1.7 Daňové aspekty pohledávek.....	23
1.7.1 Opravné položky k pohledávkám.....	23
1.7.2 Odpisy pohledávek.....	28
1.8 Řízení pohledávek.....	31
1.8.1 Možnosti řízení pohledávek.....	32
1.8.2 Vliv času.....	37
1.8.3 Vliv inflace.....	37
1.8.4 Promítnutí změn obchodní situace v podniku.....	37
1.8.5 Vzájemné započítávání pohledávek a závazků.....	38
2 METODIKA	39
3 PRAKTICKÁ ČÁST	45
3.1 Charakteristika vybrané obchodní společnosti.....	45
3.2 Účtování pohledávek.....	45
3.2.1 Účtová skupina 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé).....	45

3.2.2	Účtová skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi	49
3.2.3	Účtová skupina 34 – Zúčtování daní a dotací	50
3.2.4	Účtová skupina 38 – Přejícné účty aktiv a pasiv	51
3.2.5	Účtová skupina 48 – Odložený daňový závazek a pohledávka.....	51
3.2.6	Opravné položky k pohledávkám.....	51
3.2.7	Odpisy pohledávek.....	54
3.3	Řízení pohledávek.....	54
3.3.1	Finanční analýza pohledávek	54
3.3.2	Časový test	57
3.3.3	Markovova analýza	58
3.3.4	Podmínky prodeje	61
3.3.5	Využívání informací o odběratelích.....	62
3.3.6	Zajištění pohledávek a jejich vymáhání	65
4	ZÁVĚR	67
5	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70

Přílohy

ÚVOD

S postupným zaplňováním českého trhu výrobci, rostla konkurence mezi nimi. Ti, kteří nabízeli podobné výrobky, zboží a služby a chtěli se udržet na trhu, museli obstát v boji s konkurencí. Nabízeli výrobky, zboží a služby za ceny, které jim v delším období nezajišťovaly prosperitu, nebo je nabízeli na obchodní úvěr.

Právě tady vzniká problematika pozdního splácení pohledávek nebo jejich nespácení vůbec, ať už se jednalo o pohledávky zmíněných obchodních vztahů nebo jiné pohledávky.

Ani v současné době se prakticky nesetkáme s podnikatelským subjektem, jehož pohledávky byly uhrazeny do doby jejich splatnosti. Jestliže není pohledávka zaplácena ve lhůtě splatnosti, stává se velmi problematickou částí oběžného majetku v podniku. Neuhrazená pohledávka může být příčinou možných podnikatelských problémů, protože platební neschopnost odběratelů má velký dopad na dodavatele, zejména na jejich účetnictví, včetně výsledku hospodaření, ale také na rozvoj a další investice.

Podnik nemůže být úspěšný ani v případě, kdy má vysoké tržby, pokud jeho pohledávky zůstanou nezaplaceny. Aby nedocházelo k výše uvedeným problémům, musí podnik věnovat velkou pozornost svým stálým odběratelům, neboť svým způsobem je na nich existenčně závislý. Jeho prosperita je odvozena od prosperity odběratelů. Je nutné zajímat se o jejich dlouhodobou finanční stabilitu, dlouhodobou výnosnost a v neposlední řadě i o jejich dlouhodobou schopnost dostát svým závazkům.

Z tohoto důvodu je důležité věnovat pohledávkám náležitou pozornost a účelně je řídit, aby tak nedocházelo na základě platebních potíží odběratelů k vážným hospodářským problémům nebo dokonce i k ohrožení samotné existence podniku s dopady do další části řetězce zúčastněných obchodních partnerů.

Cíl a postup

Cílem diplomové práce je proto charakteristika jednotlivých druhů pohledávek včetně jejich řízení, účtování a daňového dopadu v konkrétní obchodní společnosti.

Z důvodu zajištění přehlednosti je práce rozdělena do několika samostatných kapitol, které na sebe navazují a vzájemně se doplňují. Zjištěná data byla vhodným způsobem seříděna, seřazena a analyzována.

V první části je stručně charakterizována vybraná obchodní společnost podnikající v oblasti výroby a obchodu.

Druhá část se týká účtování pohledávek včetně daňových aspektů. Je zaměřena především na účetní případy, které se ve společnosti účtují odlišně, než jak je uvedeno v teoretické části diplomové práce, nebo které se zde vyskytují navíc. Z daňových aspektů je zmíněno nejen jejich účtování, ale také způsob a výše tvorby opravných položek k pohledávkám a odpisů pohledávek po lhůtě splatnosti. Je zde uveden i jejich vliv na výsledek hospodaření a na daňový základ pro zjištění daně z příjmů právnických osob za rok 2008.

Další část práce se věnuje řízení pohledávek. Nejprve je provedena finanční analýza pohledávek, časový test a Markovova analýza. Následně je popsán stávající systém řízení pohledávek, týkající se obchodních podmínek, využívání informací o odběratelích, zajišťovacích instrumentů a vymáhání pohledávek.

1 LITERÁRNÍ REŠERŠE

1.1 Pohledávka a její místo v ekonomice podniku

Pohledávky mají v ekonomice každého podniku bezesporu velmi důležité místo. Ovlivňují řadu stránek finančního hospodaření firmy – majetkovou strukturu společnosti, její finanční strukturu, v návaznosti na to likviditu společnosti, náklady i výnosy společnosti, neboť vznik pohledávky je účetně vznikem výnosu. Míra vlivu pohledávek na tyto stránky finančního hospodaření závisí přirozeně mj. na jejich kvantitativní výši a podílu v majetkové struktuře.

Pohledávky jsou zvláštní součástí nehmotného majetku, ale nalezneme je v rozvaze na straně aktiv jako součást oběžného majetku. Zde jsou rozděleny na pohledávky dlouhodobé a krátkodobé podle doby jejich splatnosti v okamžiku sestavení účetní závěrky.

Pohledávky mají úvěrový charakter a lze je považovat za specifickou formu umístování kapitálu. Změna dlouhodobých pohledávek na krátkodobé zasahuje do výsledků finanční analýzy. Pokud budou odběratelem v průběhu roku krátkodobé pohledávky řádně spláceny, zlepší se hodnoty finančních ukazatelů z důvodu snížení celkové výše pohledávek a zvýší se disponibilní zdroje.

Rozhodující místo mezi pohledávkami mají pohledávky z obchodních vztahů. Z účetního hlediska vznikají v okamžiku splnění dodávky či poskytnutí služby odběrateli. Představují dosud nezaplacené faktury za výrobky, zboží a služby prodané odběrateli. Vznikají z časového odstupu mezi vystavením faktury odběrateli a zaplacením této faktury. Doba splatnosti závisí na dohodě mezi dodavatelem a odběratelem. Z ekonomických důvodů jsou obchodní pohledávky v podstatě nutnou složkou majetku podniků, protože bez nich by se zpomalil reprodukční proces. Je to způsobeno např. tím, že odběratel nemůže platit ihned při dodávce, protože sám dosud nerealizoval své výrobky [9, 10, 11].

1.2 Vymezení pojmu pohledávka

1.2.1 Pojem pohledávka z právního hlediska

Pojem pohledávka je v právu chápán jako **právo, které vzniká jednomu účastníku vůči druhému účastníku**. Obsahem práva je vyžadovat určité přesně vymezené plnění, a to z určitého právního důvodu. Účastníky tohoto právního vztahu nazývá právo **věřitel a dlužník**.

Důvodem vzniku pohledávky je celá řada. Obecné důvody vzniku pohledávky pro občanskoprávní i obchodněprávní vztah nalezneme v ustanovení § 489 občanského zákoníku. Podle tohoto ustanovení pohledávky vznikají z právních úkonů, zejména *ze smluv, jakož i ze způsobené škody, bezdůvodného obohacení nebo z jiných skutečností* uvedených v zákoně. Nejčastějším důvodem je vznik právního vztahu na základě smlouvy. Smlouva je dvoustranný i vícestranný právní úkon, kdy věřitel má na jedné straně právo od dlužníka obdržet určité plnění a dlužník má povinnost vůči věřiteli mu toto plnění poskytnout.

Plnění může mít podobu peněžitou i nepeněžitou. Pohledávka musí být splatná neboli dospělá. Pokud je pohledávka splatná, vzniká dlužníkovi povinnost tuto pohledávku uspokojit [3, 12].

1.2.2 Pojem pohledávka z hlediska účetnictví

Pohledávky představují **práva, resp. nároky podniků vůči jiným subjektům na příjem peněžních prostředků, popř. věcná plnění od těchto subjektů**.

Pohledávky vznikají z různých důvodů, zejména:

- ❖ *Z obchodních vztahů*, tj. z dodávek výrobků, zboží, prováděných výkonů, prací a služeb, pokud odběratel tyto výkony platí s časovým odstupem po jejich uskutečnění. Kvalitativně významnými jsou i pohledávky uvnitř skupiny podniků. Pohledávky vznikají při obchodních vztazích i vůči dodavatelům při placení předem či poskytování záloh na dodávky zboží.

- ❖ *Z ostatních důvodů.* Vznikají jako nároky na vrácení daně, z půjček zaměstnancům aj. subjektům, jako nároky na splacení kapitálu společníky či nároky na úhradu ztrát společníky. Některé vznikají ze zákona, soudních rozhodnutí. Vznikají nebo se prodlužuje doba jejich trvání porušováním ekonomicko-finančních, právních aj. norem [2, 9].

1.3 Druhy pohledávek

Je zřejmé, že pohledávky jsou velmi různorodé, proto je účelné je pro potřeby účetnictví a finančního řízení třídit. Lze je členit podle několika hledisek:

- ❖ podle subjektů:
 - *platící,*
 - *neplatící apod.,*
- ❖ podle místa dlužníka:
 - *tuzemské,*
 - *zahraniční,*
- ❖ podle času:
 - *krátkodobé,*
 - *dlouhodobé,*
- ❖ podle pravidelnosti:
 - *pravidelné,*
 - *náhodné,*
- ❖ podle účelu:
 - *pohledávky z běžných obchodních vztahů,*
 - *pohledávky v ovládaných a řízených společnostech a ve společnostech, ve kterých se uplatňuje podstatný vliv,*
 - *pohledávky k akcionářům, společníkům, členům družstva a k účastníkům sdružení bez právní subjektivity,*
 - *pohledávky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění,*
 - *pohledávky ke státu zejména z důvodu daní a poplatků,*
 - *dohadné účty aktivní,*
 - *odložená daňová pohledávka,*
 - *jiné,*

- ❖ podle stupně rizika:
 - *pochybné,*
 - *sporné,*
 - *nedobytné,*
- ❖ podle významnosti:
 - *bezvýznamné,*
 - *normální,*
 - *významné,*
- ❖ podle doby splatnosti:
 - *do lhůty splatnosti,*
 - *po lhůtě splatnosti,*
- ❖ podle doby promlčení:
 - *nepromlčené,*
 - *promlčené.*

Souhrnně může jít o pohledávky *žádoucí* (jsou projevem normální úrovně hospodaření) či *nežádoucí* (nadměrné objemem či v nevhodné struktuře).

Některá z výše uvedených členění se využívají v účetnictví prostřednictvím analytických účtů. Jedná se o členění pohledávek podle jednotlivých dlužníků, časového hlediska, jednotlivých druhů měn, eventuálně členění pohledávek na ohrožené, pochybné a rizikové [1, 2, 9, 11, 17].

1.3.1 Členění pohledávek podle času

Pohledávky rozděluje vyhláška č. 500/2002 Sb. na dlouhodobé (§ 10) a krátkodobé (§ 11) a poskytuje jejich základní obsahové vymezení v návaznosti na rozvahu.

Dlouhodobé pohledávky

Jedná se o pohledávky, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti delší než jeden rok.

Dlouhodobé pohledávky členíme na:

- *pohledávky z obchodních vztahů,*
- *pohledávky – ovládající a řídicí osoba,*
- *pohledávky – podstatný vliv,*
- *pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení,*
- *dlouhodobé poskytnuté zálohy,*
- *dohadné účty aktivní,*
- *odložená daňová pohledávka,*
- *jiné pohledávky.*

Krátkodobé pohledávky

Jedná se o pohledávky, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti jeden rok a kratší.

Krátkodobé pohledávky členíme na:

- *pohledávky z obchodních vztahů,*
- *pohledávky – ovládající a řídicí osoba,*
- *pohledávky – podstatný vliv,*
- *pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení,*
- *sociální zabezpečení a zdravotní pojištění,*
- *stát – daňové pohledávky,*
- *krátkodobé poskytnuté zálohy,*
- *dohadné účty aktivní,*
- *jiné pohledávky [11].*

1.3.2 Členění pohledávek podle stupně rizika

Při inventarizaci pohledávek ke dni účetní uzávěrky je nutné zjistit, zda je jistota, že budou proplaceny včas a v plné výši. Výsledkem mohou být následující druhy pohledávek podle stupně rizika:

- *pochybné – pohledávka nebude pravděpodobně uhrazena v plné výši,*
- *sporné – vede se spor o jejich uznání a zaplacení,*

- *nedobytné* – soud rozhodl o nedobytnosti (konkurz či smrt dlužníka), dlužník neexistuje [1].

1.3.3 Členění pohledávek podle významnosti

Od roku 2008 jsou podle novely zákona o rezervách pohledávky rozděleny do 3 skupin, a to na:

- *bezvýznamné* – pohledávky do výše 30 000,- Kč,
- *normální* – pohledávky do výše 200 000,- Kč,
- *významné* – pohledávky nad 200 000,- Kč [17].

1.4 Ocenění pohledávek

Při vzniku se pohledávky oceňují **jmenovitou hodnotou**. Toto ocenění se vztahuje k ocenění pohledávek z klasických obchodní, finančních a jiných vztahů.

Při nabytí za úplatu nebo vkladem se pohledávky oceňují **pořizovací cenou**. Součástí pořizovací ceny pohledávek jsou náklady s pořízením související, např. náklady na znalecké ocenění nakupovaných pohledávek, odměny právníkům a provize [11, 15].

1.5 Zánik pohledávek

Zánik pohledávek pro věřitele znamená povinnost vyřadit z účetnictví příslušnou pohledávku. Jednotlivé způsoby zániku pohledávek se však v účetnictví projevují různými způsoby a v návaznosti na to mají také rozdílné daňové dopady.

Vznikají v zásadě čtyři skupiny případů zániku pohledávek:

- úhrada plná nebo částečná,
- případy, kdy zanikají a současně jsou nahrazovány jinou pohledávkou,
- případy vzájemného započtení pohledávek a závazků,
- ostatní případy [8].

1.6 Účtování pohledávek

Účetní zachycení vzniku pohledávek je ve Směrné účtové osnově a Českých účetních standardech realizováno v rámci účtové třídy **3 – Zúčtovací vztahy**, bez ohledu na to, zda se jedná o pohledávky krátkodobé či dlouhodobé. Mimo účtovou třídu 3 nalezneme pohledávky též v účtové třídě **0 – Dlouhodobý majetek** na příslušných účtech účtové skupiny *05 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek* a *06 – Dlouhodobý finanční majetek*. Dále můžeme o pohledávkách účtovat v rámci účtové třídy **1 – Zásoby** na příslušných účtech účtové skupiny *15 – Poskytnuté zálohy na zásoby* a v rámci účtové třídy **4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky** na příslušném účtu účtové skupiny *48 – Odložený daňový závazek a pohledávka*.

Účetní zápisy se na jednotlivých účtech v účetních knihách provádějí ke dni uskutečnění účetního případu. Okamžikem uskutečnění účetního případu u pohledávek je den, ve kterém dojde ke splnění dodávky, inkasu pohledávky, postoupení pohledávky, vkladu pohledávky a poskytnutí zálohy. Pro potřeby oceňování pohledávek vyjádřených v cizí měně ke dni jejich vzniku lze za okamžik uskutečnění účetního případu považovat u dodavatele den vystavení faktury nebo obdobného dokladu [2, 11].

1.6.1 Účtová skupina 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)

Jedná se o pohledávky z obchodních vztahů, a to jak dlouhodobé, tak i krátkodobé. Rozlišení na dlouhodobé a krátkodobé pohledávky ve vztahu k dohodnuté lhůtě splatnosti se zajistí prostřednictvím analytických účtů.

Účtují se zde zejména pohledávky za odběrateli (viz tabulka 1, 2). Pohledávka za odběratelem se vyúčtuje při splnění dodávky vůči odběrateli. Zachycují se zde i závazky z reklamací, jež byly uplatněny odběratelem před zaplacením dodávky.

Tabulka 1 Účtování vystavené faktury odběrateli bez přijaté zálohy

Účetní operace	MD	D
Vystavená faktura odběrateli celkem:	311	
a) základ daně		601, 602, 604, 641, 642
b) daň z přidané hodnoty (dále DPH)		343
Úhrada vystavené faktury odběratelem – výpis z bankovního účtu (dále výpis z BÚ)	221	311

Tabulka 2 Účtování vystavené faktury odběrateli včetně přijaté zálohy

Účetní operace	MD	D
Přijatá záloha od odběratele – výpis z BÚ	221	324
Daňový doklad k záloze:		
a) základ daně	395.2	395.1
b) DPH	343.2	343.1

Vystavená faktura odběrateli celkem:	311	
a) odúčtování daňového dokladu k záloze:		
1. základ daně		395.2
2. DPH		343.2
b) doplatek faktury:		
1. základ daně		601, 602, 604, 641, 642
2. DPH		343
Odúčtování přijaté zálohy	324	311
Převedení základu daně z daňového dokladu k záloze na příslušný výnosový účet	395.1	601, 602, 604, 641, 642
Úhrada doplatku vystavené faktury odběratelem – výpis z BÚ	221	311

Zdroj: [1]

Dále se zde účtují poskytnuté zálohy dodavatelům před splněním smlouvy ze strany dodavatele, s výjimkou záloh na dlouhodobý majetek a poskytnutých záloh na zásoby (viz tabulka 3). Od 1. května 2006 se stalo účtování záloh složitější pro plátce DPH, protože i u záloh je povinnost účtovat o DPH. Odběratel může na základě daňového dokladu k záloze uplatnit nárok na odpočet daně ze zaplacené zálohy. Analytické členění je z důvodu evidence pro daňové účely. Naopak dodavateli vzniká na základě daňového dokladu k záloze daňová povinnost ze splatné DPH vůči finančnímu orgánu.

Tabulka 3 Účtování poskytnuté zálohy dodavateli

Účetní operace	MD	D
Poskytnutí zálohy dodavateli – výpis z BÚ	314	221
Daňový doklad k záloze:		
a) základ daně	395.1	395.2
b) DPH	343.1	343.2
Odúčtování poskytnuté zálohy	321	314

Zdroj: [1]

Patří sem i ostatní pohledávky z obchodních vztahů, například reklamace vůči dodavatelům, nárok na záruční paušál při převzetí závazků za záruční opravy nebo pohledávky z finančních operací. Reklamace může být uplatněna buď před zaplacením, nebo až po zaplacení celé dodávky (viz tabulka 4, 5). Při účtování reklamované částky je třeba vyúčtovat nejenom slevu z ceny z uznané reklamace, ale i snížení DPH o příslušnou částku. V případě reklamačního řízení se tedy u odběratele mění závazek na pohledávku. V souvislosti s tím odběratel eviduje vyšší pohledávky do doby uznání a vypořádání reklamace, aniž by se mu nějakým způsobem změnila tržba. Tato situace

má zejména vliv na hodnotu některých finančních ukazatelů. Dochází ke snížení hodnoty ukazatele rychlosti obratu pohledávek a ke zvýšení hodnoty ukazatele doby obratu pohledávek, v obou případech tedy k jejich zhoršení.

Tabulka 4 Účtování reklamace uplatněné odběratelem před zaplacením dodávky

Účetní operace	MD	D
Reklamace dodavateli celkem – dobropis:	315	
a) základ daně		111
b) DPH		343
Snížení závazku	321	315

Zdroj: [1]

Tabulka 5 Účtování reklamace uplatněné odběratelem po zaplacení dodávky

Účetní operace	MD	D
Reklamace dodavateli celkem:	315	
a) základ daně		111
b) DPH		343
Úhrada dodavatelem – výpis z BÚ	221	315

Zdroj: [1]

Pohledávky z obchodních vztahů vyjádřené v cizí měně musí být přepočítány na českou měnu a v účetnictví vedeny v české i cizí měně prostřednictvím analytických účtů. Pro přepočet pohledávek na českou měnu se používá kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou (dále ČNB) nebo pevný kurz. Pokud není cizí měna obsažena v kurzech devizového trhu vyhlášených ČNB, použijí se pro přepočet pohledávek na českou měnu oficiální střední kurzy centrální banky příslušné země, popř. aktuální kurz mezibankovního trhu k americkému dolaru nebo euru. K přepočtu pohledávek na českou měnu dochází v den vystavení faktury, v den její úhrady a ke konci rozvahového dne, ke kterému je nutné použít kurz devizového trhu vyhlášený ČNB. Kurzový rozdíl vzniká tehdy, jestliže nastane změna kurzu mezi datem vystavení faktury a datem úhrady nebo mezi datem vystavení faktury a rozvahovým dnem. Kurzový rozdíl účtujeme dle tabulky 6 jako finanční náklad nebo jako finanční výnos [1, 2, 15].

V případě, že dojde ke konci rozvahového dne nebo v den úhrady pohledávky k rychlému poklesu směnného kurzu, např. z 30 CZK/EUR na 25 CZK/EUR, sníží se pro dodavatele hodnota pohledávky vyjádřená v české měně a v den úhrady inkasuje méně. Ceny prodávaného zboží a dlouhodobého majetku vyjádřené v české měně klesnou. Naopak, pokud dojde ke konci rozvahového dne nebo v den úhrady vystavené

faktury k rychlému nárůstu směnného kurzu, např. z 25 CZK/EUR na 30 CZK/EUR, hodnota pohledávky vyjádřená v české měně se zvýší, dodavatel bude v den úhrady inkasovat vyšší částku a porostou i ceny prodáváného zboží a dlouhodobého majetku vyjádřené v české měně.

Od poloviny srpna roku 2008 do poloviny února roku 2009 došlo ke zvýšení devizového kurzu z 23 CZK/EUR na 29,50 CZK/EUR, čímž dodavatelé ve většině případů inkasovali za své pohledávky nižší částky a vznikaly jim kurzové ztráty.

Tabulka 6 Účtování kurzového rozdílu

Účetní operace	MD	D
Úhrada vystavené faktury odběratelem:		
a) výpis z BÚ	221	311
b) kurzový rozdíl:		
kurzová ztráta	563	311
kurzový zisk	311	663

1.6.2 Účtová skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

Účtují se zde různé pohledávky za zaměstnanci, například poskytnuté zálohy na cestovní výdaje a drobné nákupy (viz tabulka 7), jakož i pohledávka za zaměstnancem v důsledku manka, schodku (viz tabulka 8). Při vyúčtování záloh může dojít ke třem možnostem:

- a) záloha se rovná nákladům,
- b) záloha je větší než náklady, tzn., zaměstnanec vrací přebytek do pokladny,
- c) záloha je menší než náklady, tzn. rozdíl je zaměstnanci dorovnán.

Tabulka 7 Účtování poskytnuté zálohy zaměstnanci

Účetní operace	MD	D
Poskytnutá záloha zaměstnanci z pokladny	335	211
Vyúčtování zálohy – záloha se rovná nákladům	501, 512	335
Vyúčtování zálohy – záloha je vyšší než náklady:		
a) skutečné náklady	501, 512	335
b) přebytek	211	335
Vyúčtování zálohy – záloha je nižší než náklady:		
a) skutečné náklady	501, 512	335
b) doplatek	335	211

Tabulka 8 Účtování pohledávky za zaměstnancem v důsledku manka (schodku)

Účetní operace	MD	D
Předpis náhrady manka (schodku) k úhradě zaměstnanci	335	648, 668
Úhrada manka (schodku) zaměstnancem do pokladny	211	335

Na vrub příslušného účtu účtové skupiny 33 - *Zúčtování se zaměstnanci a institucemi* se účtují nároky na výplaty sociálních dávek se souvztažnými zápisy ve prospěch příslušného účtu závazků vůči zaměstnancům v pracovně právním vztahu (účtová skupina 33 – *Zúčtování se zaměstnanci a institucemi*, viz tabulka 9). Nemocenskou, na kterou má zaměstnanec nárok, vyplácí podnik ze svých prostředků a nárokuje ji na České správě sociálního zabezpečení (neplatí pro organizace do 25 zaměstnanců, kdy instituce sociálního zabezpečení posílá nemocenskou přímo zaměstnanci). V prvních 3 dnech dočasné pracovní neschopnosti nemá zaměstnanec nárok na nemocenské dávky. Od 4. do 14. dne dočasné pracovní neschopnosti přísluší zaměstnanci náhrada mzdy, kterou mu vyplatí zaměstnavatel. Teprve po 14. dnu pracovní neschopnosti má zaměstnanec nárok na nemocenské dávky a podniku vzniká pohledávka za institucí sociálního zabezpečení. Oproti dřívější úpravě, kdy měl zaměstnanec nárok na nemocenské dávky již od 4. dne dočasné pracovní neschopnosti, se zvýší podniku výsledná povinnost vůči této instituci právě z důvodu nižších pohledávek (pozn.: za dny pracovní neschopnosti zaměstnance se nepovažují pracovní dny, ale kalendářní dny) [1, 2, 7].

Tabulka 9 Účtování nároku na nemocenskou

Účetní operace	MD	D
Nárok zaměstnance na nemocenskou	336	331
Úhrada nemocenské institucí – výpis z BÚ	221	336

1.6.3 Účtová skupina 34 – Zúčtování daní a dotací

Na vrub příslušného účtu se účtuje podle daňových dokladů nárok vůči finančnímu orgánu na odpočet DPH ve zdaňovacím období, ve kterém po zaúčtování plátce uplatnil nárok na odpočet daně, a to se souvztažným zápisem zejména ve prospěch příslušného účtu účtových skupin 32 - *Závazky (krátkodobé)*, 37 - *Jiné pohledávky a závazky* (viz tabulka 10).

Tabulka 10 Účtování nároku na odpočet DPH

Účetní operace	MD	D
DPH – daň na vstupu	343	321, 325, 379

Na vrub příslušného účtu se zde dále účtuje podle daňových dokladů nárok vůči finančnímu orgánu na vrácení daně za zdaňovací období při jejím přeplatku (daň z příjmů právnických osob) [2].

1.6.4 Účtová skupina 38 - Přechodné účty aktiv a pasiv

Jako pohledávky se zde účtují dohadné položky aktivní. Jsou to ty položky, které věcně patří do běžného účetního období, ale podle účetních dokladů nastanou až v období následujícím. Známe zde účel (čeho se operace týká) a období, ke kterému se vztahuje, ale neznáme přesnou částku a splatnost. Jde například o pohledávku za pojišťovnou v důsledku pojistných událostí v případech, kdy nebyla ještě poskytnuta pojistná náhrada a pojišťovna nepotvrdila ke konci rozvahového dne konečnou výši náhrady. Patří sem i výnosové úroky, které nebyly zahrnuty do bankovního vyúčtování za běžné účetní období, respektive toto bankovní vyúčtování bylo chybné. Výše uvedené případy se vyúčtují se souvztažným zápisem ve prospěch příslušného účtu účtových skupin 64 - *Jiné provozní výnosy* nebo 66 - *Finanční výnosy* (viz tabulka 11). Úpravu účtování dohadných položek aktivních si účetní jednotka stanovuje ve vnitropodnikové směrnici [1, 2].

Tabulka 11 Účtování náhrady za pojišťovnou a výnosového úroku

Účetní operace	MD	D
Odhad náhrady od pojišťovny za havarovaný automobil	388	648
Platba pojišťovny za pojistnou událost – účtování v následujícím roce:		
a) příjem na běžný účet	221	388
b) doučtování rozdílu do výnosů:		
- odhad náhrady je nižší než platba	388	648
- odhad náhrady je vyšší než platba	648	388
Výnosové úroky nezahrnuté do bankovního vyúčtování za běžné účetní období	388	668

1.6.5 Účtová skupina 48 – Odložený daňový závazek a pohledávka

V rámci tohoto účtu nás bude zajímat účtování odložené daňové pohledávky (viz tabulka 12).

Odloženými daňovými pohledávkami se rozumí částky daně z příjmů, které budou uplatněny v příštích obdobích. Tyto pohledávky mohou vzniknout z titulu:

- a) odčitatelných přechodných rozdílů, které nastávají v momentě odlišného pohledu účetního a daňového,
- b) převedených nevyužitých daňových ztrát,
- c) převedených nevyužitých daňových odpočtů a jiných časově převoditelných daňových nároků do budoucna.

Ke konci rozvahového dne účetní jednotka prověřuje účetní hodnotu odložené daňové pohledávky a v případě, že je nepravděpodobné, že bude dosažen dostatečný základ daně, který by umožnil využití části nebo celé odložené daňové pohledávky, účetní hodnota odložené daňové pohledávky se snižuje.

Odložená daňová pohledávka se člení na odloženou daňovou pohledávku z běžné činnosti a mimořádné činnosti.

Účtování o odložené daňové pohledávce neovlivní základ daně z příjmů, ovlivní pouze účetní výsledek hospodaření za běžné účetní období.

O odložené daňové pohledávce se účtuje ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 59 – *Daň z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů* a na vrub příslušného účtu účtové skupiny 48 – *Odložený daňový závazek a pohledávka*. Odložená daňová pohledávka je zaúčtována v období, ve kterém odčitatelné přechodné rozdíly vznikají [1, 2].

Tabulka 12 Účtování o odložené daňové pohledávce

Účetní operace	MD	D
Odložená daňová pohledávka z běžné činnosti	481	592
Odložená daňová pohledávka z mimořádné činnosti	481	594

Další účtování pohledávek, které se ve společnosti nevyskytuje, je uvedeno v příloze této diplomové práce.

1.7 Daňové aspekty pohledávek

Zde nás bude zajímat, jaký dopad mají pohledávky na výsledek hospodaření podniku a na daňový základ sloužící pro výpočet daně z příjmů právnických osob, neboť pohledávky ovlivňují jak výnosy, tak i náklady.

Vznik pohledávky je pro podnik účetně vznikem výnosu. Ke zdaňování výnosů nedochází v den zaplacení pohledávky, ale již v den, v němž byla splněna dodávka či poskytnuta služba. Tato skutečnost oprávněně trápí podnik v případě, kdy nedojde k uhrazení pohledávky v době její splatnosti, protože musí odvést daň, i když ještě neobdržel peněžní prostředky. Tato situace může přetrvávat i vícero účetních období.

Na tuto situaci pamatuje legislativa a snaží se zmírnit tyto nepříznivé dopady ve formě opravných položek k pohledávkám a ve formě odpisu pohledávek po lhůtě splatnosti. Opravné položky k pohledávkám a odpisy pohledávek jsou pro podnik účetně vznikem nákladu.

Další náklady vznikající v procesu pohledávek můžeme rozdělit do 3 skupin. Jedná se o náklady na prevenci, náklady na monitorování pohledávek již vzniklých a náklady vydané na vymáhání pohledávek.

V dalším textu se zaměřím pouze na opravné položky k pohledávkám a na odpisy pohledávek po lhůtě splatnosti.

1.7.1 Opravné položky k pohledávkám

Opravnými položkami k pohledávkám se vyjadřuje přechodné snížení hodnoty pohledávek. Celková výše opravných položek k pohledávce nesmí přesáhnout účetní hodnotu pohledávky.

Opravné položky k pohledávkám podléhají inventarizaci, při které se posuzuje jejich výše a odůvodněnost.

Vytváří se k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení a k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994.

Netvoří se k pohledávkám vzniklým z titulu cenných papírů, úvěrů, půjček, ručení, záloh, plnění ve prospěch vlastního kapitálu, úhrady ztráty společnosti, smluvních pokut a úroků z prodlení, poplatků z prodlení, penále, k již odepsaným pohledávkám, k pohledávkám nabytým bezúplatně a k souboru pohledávek. Opravné položky

k pohledávkám také nelze tvořit, pokud má věřitel k dlužníkovi současně splatné závazky a neprovedl jejich vzájemný zápočet.

Rozlišují se účetní a zákonné opravné položky k pohledávkám. Toto členění se promítne do účetnictví prostřednictvím analytických účtů.

Opravné položky k pohledávkám se zruší ve stejném období, kdy pominuly důvody jejich tvorby, zejména v případech:

- uhrazení pohledávky, ke které byla opravná položka tvořena,
- odpisu pohledávky, ke které byla opravná položka vytvořena v plné výši,
- ke dni promlčení či zániku pohledávky,
- ke dni ukončení či přerušování podnikatelské činnosti či nájmu,
- ke dni předcházejícímu den vstupu do likvidace,
- ke dni předcházejícímu den účinnosti rozhodnutí o prohlášení konkursu.

Tvorba opravných položek k pohledávkám se účtuje na vrub nákladů a opravná položka k pohledávkám se sníží, popřípadě zruší vyúčtováním ve prospěch nákladů, pokud inventarizace neprokáže opodstatněnost její výše [2, 8, 11, 15, 17].

Účetní opravné položky k pohledávkám

Účetní opravná položka k pohledávkám má za cíl zejména korigovat hodnotu pohledávky podle její reálné hodnoty. Je jedním z nástrojů realizace zásady opatrnosti při vykazování pohledávek a výsledku hospodaření. Účetní opravná položka k pohledávkám je daňově neúčinná.

Způsob a výši tvorby účetních opravných položek k pohledávkám si podnik stanoví sám ve své vnitropodnikové směrnici. V praxi se používají různé přístupy vyčíslování účetních opravných položek k pohledávkám, z nichž nejpoužívanější je testování pohledávek z hlediska doby po splatnosti, např.:

- pohledávky 180 až 365 dní po lhůtě splatnosti – 50 % opravná položka k pohledávce,
- pohledávky více jak 365 dní po lhůtě splatnosti – 100 % opravná položka k pohledávce [8].

Zákonné opravné položky k pohledávkám

Daňový postup při tvorbě zákonné opravné položky sleduje čistě fiskální cíle, tj. stanovit přísné podmínky a mantinely pro zahrnování nákladů z tvorby opravné položky do daňového základu. Tvorba zákonných opravných položek k pohledávkám není povinná, představuje možnost poplatníka kterak si snížit svůj daňový základ.

Způsob a výši tvorby zákonných opravných položek k pohledávkám upravuje zákon o rezervách.

Až do roku 2001 se zákonné opravné položky k pohledávkám uplatňovaly výhradně za zdaňovací období. Od tohoto roku je možná i jednorázová tvorba zákonné opravné položky v průběhu zdaňovacího období, např. v případě blížícího se promlčení pohledávky. Protože na promlčené pohledávky nelze vytvářet opravné položky, nemohl by podnik vytvořit ke konci zdaňovacího období opravnou položku k pohledávce, čímž by měl vyšší základ daně.

Zákonné opravné položky je možné tvořit pouze k pohledávkám, které byly výnosem poléhajícím dani z příjmu právnických osob.

Zákon o rezervách upravuje tvorbu zákonných opravných položek k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, za dlužníky v zahraničí a k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 [8, 17].

V následující části uvádím i případy účtování opravných položek a odpisů, které se v praxi často vyskytují a na které je dobré v souvislosti s pohledávkami poukázat.

➤ Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení

Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení lze vytvářet až do výše hodnoty nepromlčených pohledávek přihlášených u soudu ve stanovené lhůtě. K pohledávkám přihlášeným po uplynutí stanovené lhůty nelze tvořit opravné položky.

Opravné položky se zruší v návaznosti na výsledky insolvenčního řízení nebo v případě, že pohledávku účinně popřel insolvenční správce, věřitel nebo dlužník.

Jestliže pominou důvody pro existenci opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, je možné ji snížit na úroveň, která by odpovídala opravné položce k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994. Další tvorba

opravných položek k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení probíhá podle tvorby opravných položek k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 [1, 17].

Případ účtování

Účetní jednotka má pohledávku ve výši 120 000 Kč za dlužníkem v konkurzu. Tato pohledávka byla v roce 2008 přihlášena u soudu. V roce 2009 bylo uhrazeno správcem konkurzní podstaty na základě rozhodnutí soudu 10 % z nominální hodnoty pohledávky. Zbytek nominální hodnoty pohledávky bude v roce 2009 odepsán.

1) 31. 12. 2008 – tvorba zákonné opravné položky	120 000 Kč	558/391.1
2) Rok 2009 – úhrada části nominální hodnoty pohledávky	12 000 Kč	221/311
3) 31. 12. 2009 – zúčtování zákonné opravné položky	120 000 Kč	391.1/558
4) 31. 12. 2009 – odpis pohledávky	108 000 Kč	546.1/311

➤ Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994

U nepromlčené pohledávky, jejíž hodnota nepřesáhne částku 200 000,- Kč, lze vytvářet zákonné opravné položky až do výše 20 % její neuhrazené hodnoty, pokud od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo více než 6 měsíců. Ještě před několika lety bylo možné vytvářet zákonnou opravnou položku až do výše 33 %. Od roku 2004 došlo ke snížení finančního limitu na výše uvedených 20 %. Tato situace zhoršila finanční pozici věřitelů, protože si mohou v prvním roce tvorby opravných položek k pohledávkám uplatnit do daňově uznatelných nákladů nižší částku, což zvyšuje jejich daňový základ.

Vyšší zákonné opravné položky lze vytvářet k těmto pohledávkám pouze v případě, bylo-li ohledně těchto pohledávek zahájeno rozhodčí, soudní anebo správní řízení, a za podmínky, že od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než:

- 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené hodnoty pohledávky,
- 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené hodnoty pohledávky,
- 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené hodnoty pohledávky,
- 30 měsíců, až do výše 80 % neuhrazené hodnoty pohledávky,
- 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené hodnoty pohledávky.

Případ účtování

Účetní jednotka má pohledávku ve výši 100 000 Kč, jejíž doba splatnosti byla 28. 6. 2008. Na základě inventarizace k 31. 12. 2008 vytvořila účetní jednotka k této pohledávce po lhůtě splatnosti zákonnou opravnou položku (pohledávka nebyla přihlášena soudně). Společnost se rozhodla z důvodu opatrnosti na základě inventarizace vytvořit v roce 2009 účetní opravnou položku k výše uvedené pohledávce do výše 100 % hodnoty pohledávky z důvodu nereálnosti její úhrady. V roce promlčení pohledávky (po 4 letech) provede účetní jednotka odpis pohledávky a převede ji do podrozvahové evidence.

1)	31. 12. 2008 – tvorba zákonné opravné položky 20 %	20 000 Kč	558/391.1
2)	31. 12. 2009 – tvorba účetní opravné položky	80 000 Kč	559/391.9
3)	27. 6. 2012 – zrušení zákonné opravné položky	20 000 Kč	391.1/558
4)	27. 6. 2012 – zrušení účetní opravné položky	80 000 Kč	391.9/559
5)	27. 6. 2012 – odpis do daňově účinných nákladů	20 000 Kč	546.1/311
6)	27. 6. 2012 – odpis do daňově neúčinných nákladů	80 000 Kč	546.9/311

Některé prameny doporučují účtovat účetní i zákonné opravné položky k pohledávkám na účet 558 a jejich rozlišení na tomto účtu pomocí analytiky. Z důvodu větší přehlednosti v případě již analyticky rozlišených pohledávek je lepší zachovat v rámci účetní jednotky oba dva účty.

U nepromlčené pohledávky, jejíž hodnota je vyšší než 200 000,- Kč, lze vytvářet zákonné opravné položky pouze v případě, bylo-li ohledně těchto pohledávek zahájeno rozhodčí, soudní anebo správní řízení.

Případ účtování

Účetní jednotka má pohledávku ve výši 500 000 Kč, jejíž doba splatnosti byla 4. dubna 2008. Na základě inventarizace k 31. 12. 2008 vytváří účetní jednotka v jednotlivých letech k této pohledávce po lhůtě splatnosti zákonné opravné položky (pohledávka byla v roce 2008 přihlášena soudně). V roce promlčení pohledávky bylo soudně rozhodnuto, že účetní jednotka nedostane pohledávku uhrazenou z důvodu nedostatku finančních prostředků dlužníka, proto v roce 2012 pohledávku odepíše.

1)	31. 12. 2008 – tvorba zákonné opravné položky 20 %	100 000 Kč	558/391.1
2)	31. 12. 2009 – tvorba zákonné opravné položky 50 %	150 000 Kč	558/391.1
3)	31. 12. 2010 – tvorba zákonné opravné položky 80 %	150 000 Kč	558/391.1
4)	31. 12. 2011 – tvorba zákonné opravné položky 100 %	100 000 Kč	558/391.1
5)	31. 12. 2011 – zrušení zákonných opravných položek	500 000 Kč	391.1/558
6)	3. 4. 2012 – odpis promlčené pohledávky	500 000 Kč	546.1/311

Opravné položky k výše uvedeným pohledávkám nelze uplatnit u pohledávek již odepsaných a u pohledávek vzniklých za společníky, akcionáře, členy družstev za upsaný vlastní kapitál, mezi spojenými osobami a osobami blízkými.

U nepromlčené pohledávky s hodnotou do 30 000,- Kč lze vytvořit zákonnou opravnou položku až do výše 100 % její neuhrazené hodnoty, pokud od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo nejméně 12 měsíců. O této pohledávce, k níž byla vytvořena opravná položka, je účetní jednotka povinna vést samostatnou evidenci [1, 17].

Případ účtování

Účetní jednotka má pohledávku ve výši 20 000 Kč, jejíž doba splatnosti byla 5. 5. 2008. Na základě inventarizace k 31. 12. 2009 vytvoří účetní jednotka k této pohledávce po lhůtě splatnosti zákonnou opravnou položku. V roce promlčení pohledávky (po 4 letech) provede její odpis a převede ji do podrozvahové evidence.

1) 31. 12. 2009 – tvorba zákonné opravné položky	20 000 Kč	558/391.1
2) 4. 5. 2012 – zrušení zákonné opravné položky	20 000 Kč	391.1/558
3) 4. 5. 2012 – odpis promlčené pohledávky	20 000 Kč	546.1/311

1.7.2 Odpisy pohledávek

Jestliže dojde v daném účetním období k promlčení pohledávky nebo výše opravných položek dosáhne hodnoty pohledávky, je potřeba opravné položky k ní zrušit a provést odpis pohledávky (neplatí pro pohledávky za dlužníky v insolvenčním řízení).

Odpisy pohledávek vyjadřují trvalé snížení hodnoty pohledávek. Stejně jako u opravných položek k pohledávkám se rozlišují účetní a zákonné odpisy pohledávek prostřednictvím analytických účtů.

Odpis pohledávky se vyúčtuje na vrub nákladů a ve prospěch účtu pohledávek.

Odepsaná pohledávka se dále sleduje na podrozvahových účtech s výjimkou těch pohledávek, u kterých došlo k jejich zániku. Přijatá úhrada odepsané pohledávky se vyúčtuje jako výnos a zachytí se na podrozvahových účtech [2, 15].

Účetní odpis pohledávky

Účetní odpis se vztahuje na tu část pohledávky, ke které byla vytvářena účetní opravná položka. Takto vzniklý náklad je daňově neuznatelný.

Zákonný odpis pohledávky

Odpis pohledávky se uznává v částečné nebo plné výši do daňově uznatelných nákladů, pokud k této pohledávce byla vytvořena zákonná opravná položka.

Odpis pohledávky se plně uznává na vrub daňových nákladů v případech vyjmenovaných v § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů bez ohledu na to, zda k ní byla vytvářena opravná položka. Do nákladů lze jednorázově odepsat hodnotu pohledávky za dlužníkem:

- u něhož soud zrušil konkurz pro nedostatek majetku dlužníka,
- který je v úpadku, nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledku insolvenčního řízení,
- který zemřel a pohledávku nelze vymáhat na dědicích dlužníka,
- který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce,
- na jehož majetek je uplatňována veřejná dražba,
- jehož majetek je postižen exekucí.

➤ Pohledávky za dlužníkem v případě konkurzu

Jednorázový odpis pohledávky lze provést pouze v případě, pokud byla pohledávka poplatníkem přihlášena u insolvenčního soudu ve stanovené lhůtě a měla být vypořádána z majetkové podstaty. Tento daňový režim se uplatní až u pohledávek vzniklých po 31. 12. 2003.

Na základě výsledků insolvenčního řízení bude pohledávka buď plně odepsána (věřiteli nebylo uhrazeno nic) nebo odepsána částečně (došlo-li k úhradě části pohledávky). Jestliže byl věřitel uspokojen v plné výši, není přirozeně důvod k odpisu pohledávky.

➤ **Pohledávky za dlužníkem, který zemřel nebo byl právnickou osobou a zanikl bez nástupce**

Jednorázový odpis pohledávek se uplatňuje i u pohledávek za dlužníkem, který zemřel nebo byl právnickou osobou a zanikl bez nástupce, a které mají termín splatnosti po 1. 1. 1995. Je však důležité, aby si poplatník dokonale ověřil všechny skutečnosti, na jejichž základě provede odpis pohledávky do nákladů. Pokud dlužník – právnická osoba - vstoupil do likvidace, není tato skutečnost důvodem k daňovému odpisu pohledávky.

➤ **Pohledávky vůči subjektu, na jehož majetek je uplatňována veřejná dražba**

Zákon o daních z příjmů vytvořil předpoklady pro to, aby výsledky dražby provedené v souladu se zákonem o veřejných dražbách mohly sloužit jako podklad pro odpis neuhrazené pohledávky související s majetkem, na který je uplatňována veřejná dražba, a to ke dni pravomocného skončení veřejné dražby. O výsledku dražby sestavuje dražebník bez zbytečného odkladu Protokol o uspokojení pohledávek. Tento protokol má dražebník povinnost zaslat dražebním věřitelům do 5 dnů. Další postup bude shodný jako v případě výsledku konkurzu. Zákon proto předpokládá, že poplatník, který hodlá uplatnit do daňově uznatelných nákladů neuhrazené pohledávky či jejich část na základě výsledků veřejné dražby, musí vést obdobnou evidenci jako např. u pohledávek neuhrazených na základě výsledků insolvenčního řízení, aby tento odpis do nákladů správci daně prokázal.

➤ **Pohledávky vůči subjektu, jehož majetek je postižen exekucí**

Na základě výsledků exekuce je poplatníkovi umožněno uplatnit do daňových nákladů hodnotu pohledávky nebo její část za dlužníkem, jehož majetek, k němuž se tato pohledávka váže, byl postižen exekucí provedenou podle zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Musí se však jednat o majetek, který se váže k odpisované pohledávce. Obdobně jako v případě ukončeného konkurzu mohou nastat 3 eventuality. V případě, že věřiteli nebylo uhrazeno nic, bude pohledávka plně odepsána. Došlo-li k úhradě části pohledávky, provede věřitel částečný odpis této pohledávky. Jestliže byl věřitel uspokojen v plné výši, není důvod k odpisu pohledávky [3, 16].

1.8 Řízení pohledávek

Pohledávky můžeme ovlivňovat po celou dobu jejich existence, jak v době, kdy již účetně existují a jsou splatné, tak v době po jejich splatnosti. Dále je můžeme ovlivňovat již před jejich vznikem, případně v době, kdy vznikají. Nejúčinnější je ovlivňovat pohledávky před podpisem kupní smlouvy, protože v případě, kdy již dochází k jejich vymáhání, mohou náklady převýšit samotnou výši pohledávky.

Řízení pohledávek představuje činnosti podniků směřující k optimálnímu usměrňování jejich pohledávek. Předmětem řízení pohledávek jsou:

- objem pohledávek a jejich vývoj,
- struktura pohledávek,
- rentabilita pohledávek,
- doba splatnosti pohledávek,
- likvidnost pohledávek,
- výběr odběratelů,
- rizika spojená s pohledávkami,
- vymáhání pohledávek.

V případě řízení pohledávek se zaměřujeme na pohledávky z obchodních vztahů. Jejich řízení lze uskutečňovat různými způsoby [9, 10].

1.8.1 Možnosti řízení pohledávek

➤ Využívání podmínek prodeje

Pohledávky vznikají pouze při prodeji s odkladem placení, tj. na úvěr. Protože jsou s nimi spojena nejen pozitiva, ale také negativa, je významné sledovat a využívat podmínky prodeje, které si podnik stanoví v rámci své obchodní úvěrové politiky. Patří k nim délka obchodního úvěru, výše realizačních cen, poskytování slev, skont, záruky za obchodní úvěry, vážení rizika na úvěr apod.

Realizace podmínek prodeje nebývá snadná a je v podstatě smluvní dohodou mezi dodavatelem a odběratelem [9].

➤ Stanovení výše pohledávek

Výši pohledávek lze chápat jako jejich průměrný stav ve zvoleném období nebo jako jejich stav k určitému datu. Průměrný stav pohledávek lze stanovit průměrem z počátečního a konečného stavu.

Výše pohledávek slouží pro účely určování zdrojů, analýzy a hodnocení úvěrové a inkasní politiky podniku a jejich řízení. V praxi výši pohledávek využíváme při konstrukci ukazatelů rychlosti obratu pohledávek, doby obratu pohledávek a stáří pohledávek. Jejich monitorováním se zabývá controlling pohledávek.

Rychlost obratu pohledávek je vyjadřována jako poměr tržeb a průměrného stavu pohledávek.

$$\text{rychlost obratu pohledávek} = \frac{\text{tržby}}{\text{pohledávky}}$$

Tento ukazatel udává v podobě počtu obrátek, jak rychle jsou pohledávky přeměňovány v peněžní prostředky. Rostoucí hodnota tohoto ukazatele ukazuje na pozitivní trend v oblasti pohledávek.

Doba obratu pohledávek je vyjadřována jako poměr průměrného stavu pohledávek a průměrných denních tržeb nebo jako poměr počtu dní v roce (365) a rychlosti obratu pohledávek.

$$\text{doba obratu pohledávek} = \frac{\text{pohledávky}}{\text{tržby}/365} = \frac{365}{\text{rychlost obratu pohledávek}}$$

Tento ukazatel udává, za jak dlouho jsou pohledávky v průměru spláceny. Vypovídá o platební disciplíně odběratelů a slouží k vyhodnocení inkasní politiky podniku. Z hodnoty ukazatele lze vyvodit, zda se podniku daří dodržovat stanovenou obchodní úvěrovou politiku. Za předpokladu, že by všechny pohledávky byly řádně spláceny, měla by hodnota doby obratu pohledávek odpovídat průměrné době splatnosti faktur. Protože je však do pohledávek zahrnuta i daň z přidané hodnoty, bude vypočtená doba obratu pohledávek delší. Při poklesu tohoto ukazatele se zlepšuje poměr mezi prodeji a pohledávkami, z čehož se usuzuje na vyšší rychlost úhrad pohledávek.

Při konstrukci obou ukazatelů je nutné brát v úvahu pouze tržby z prodeje na úvěr a pohledávky související s prodejem na úvěr.

Míra stáří pohledávek monitoruje a kontroluje vývoj vázanosti kapitálu v pohledávkách. Přehled o věkové struktuře pohledávek se sestaví tak, že se pohledávky k danému datu uspořádají podle data fakturace do tříd vyjadřujících intervaly stáří pohledávek. Věkové třídy pohledávek mohou vypadat následovně, pohledávky staré:

- 0 – 30 dní,
- 31 – 60 dní,
- 61 – 90 dní,
- 91 a více [4, 5, 9].

Tohoto rozdělení využívá **Markovova analýza**, která doporučuje klasifikaci pohledávek do těchto skupin:

- **S₁** – pohledávky staré 0 – 30 dnů, (pohledávky do splatnosti),
- **S₂** – budou pohledávky staré 31 – 60 dnů, (pohledávky po splatnosti),
- **S₃** – budou pohledávky staré 61 – 90 dnů, (pohledávky po splatnosti),
- **S₄** – pohledávky předané k vymáhání (buď je může společnost vymáhat vlastními silami, nebo je předá společnosti zabývající se vymáháním a správou těchto pohledávek),
- **S₅** – nedobytné pohledávky,
- **S₆** – zaplacené pohledávky.

Následně se sestaví *matice přechodu* P , která vyjadřuje závislost mezi bezprostředně následujícími skupinami pohledávek. Prvky matice tvoří podmíněné pravděpodobnosti, se kterou přejdou pohledávky z jedné skupiny v jednom období do jiné skupiny v následujícím období.

Pohledávky nacházející se ve skupině S_1, S_2, S_3, S_4 mohou přejít do jiných skupin, jedná se o tzv. tranzientní (přechodné, neabsorbované) stavy. Naproti tomu u pohledávek vyskytujících se ve skupině S_5 a S_6 se jedná o tzv. absorbované (pohlcující, absorpční) stavy, které již nedovolují přechod pohledávek do jiného stavu.

Z *matice přechodu* P se sestaví *neabsorbovaná matice* T a *absorbovaná matice* A . *Neabsorbovaná matice* T je matice podmíněných pravděpodobností přechodu mezi neabsorbovanými stavy. *Absorbovanou matici* A tvoří podmíněné pravděpodobnosti přechodu mezi tranzientními a absorbovanými stavy.

Poté se vypočítá *fundamentální matice* F , *vektor* m a *matice* B :

- ❖ *Fundamentální matice* F , která udává počet období, po který budou pohledávky v každém neabsorbovaném stavu, dokud se nedostanou do stavu absorbovaného, se vypočítá dle vztahu: $F = (I - T)^{-1}$.
- ❖ *Vektor* m , tj. střední doba strávená v neabsorbovaných stavech, se vypočítá dle vztahu $m = F \cdot 1$.
- ❖ *Matice* B , jejíž prvky tvoří pravděpodobnosti přechodu do každého absorbovaného stavu, se vypočítá dle vztahu $B = F \cdot A$.

Na základě *matice* B a *vektoru* m dojdeme k závěru – za jak dlouho a s jakou pravděpodobností budou pohledávky nacházející se v transientních stavech zaplacený nebo se stanou nedobytnými [10].

➤ **Řízení pohledávek z hlediska výnosů a rizika**

Protože pohledávky vznikají při prodeji na úvěr, je jejich řízení řízením poskytování obchodního úvěru a je součástí úvěrové politiky podniku. Úvěrovou politiku si každý podnik stanoví sám na základě vlastních vymezených cílů (zisk, podíl na trhu, růst prodeje atd.). Úvěrová politika je dána podmínkami prodeje, které ovlivňují kladné a záporné efekty z prodeje na úvěr, např.:

- objem prodejů,

- náklady prodeje,
- rizika ztrát z nevyinkasovaných pohledávek,
- využívání skonta,
- náklady z vázanosti kapitálu v pohledávkách.

Hodnocením kladných a záporných dopadů prodeje na úvěr se zabývá controlling pohledávek.

V případě ošetření rizik pohledávek se také podnik zaměřuje na:

- návrh metodiky hodnocení bonity odběratelů a pravidel finančních analýz,
- metodiku interního ratingu odběratele,
- pravidla využívání zajišťovacích instrumentů [4, 10].

➤ **Zajištění pohledávek**

Pokud podnik dodává novým, méně spolehlivým odběratelům nebo dodává velké a jednorázové dodávky, požaduje od svých zákazníků speciální jištění pohledávky z důvodu případných rizik. Obecnými formami zajišťování pohledávek jsou právní instituty jako pojištění, záloha, zástavní právo, ručení, zajišťovací převod práva, notářský zápis, popř. exekuční zápis, cese pohledávek, postoupení a prodej pohledávky. Pohledávky se jistí i opatřeními v platebním styku jako placení dokumentárním akreditivem, dokumentárním inkasem, směnkami, šeky, bankovní zárukou. K formám zajištění pohledávek patří i faktoring a forfaiting [9, 10].

➤ **Využívání informací o odběratelích**

Informace o odběratelích mají zjistit kvalitu odběratele, především jeho platební schopnost. Těchto informací se využívá zejména u odběratelů nových, neznámých či zahraničních. Informace podnik získává na základě vlastních zjištění nebo využívá služeb institucí specializovaných na sběr dat a zkoumání úvěrové schopnosti podniků. K hodnocení odběratelů potřebuje podnik znát identifikační údaje firmy, informace o velikosti firmy, obratu, managementu, dále informace o výkonnosti, zadluženosti, platební morálce a další. Je vhodné si odběratele rozdělit do bonitních skupin na základě

platební disciplíny a přiřadit jednotlivým skupinám podle toho úvěrové podmínky [9, 10]. Registr dlužníků eviduje např. Ministerstvo financí či Hospodářské komory.

➤ **Inkasní politika**

Obsahem inkasní politiky jsou činnosti spojené s péčí o inkaso pohledávek. Jedná se o evidenci pohledávek, resp. odběratelů, zejména z hlediska spolehlivosti a včasnosti úhrady pohledávek, o vymáhání pohledávek po lhůtě splatnosti apod.

V případě nesplacení pohledávek dochází k jejich vymáhání. Na samém začátku by se měl podnik dotázat dlužníka na důvody opoždění platby a předpokládanou dobu úhrady. Pokud na to dlužník nereaguje, zasílá podnik ostřeji formulované upomínky, až po připojení penalizační faktury. V případě trvajících neúspěchu může pokračovat buď mimosoudní, nebo soudní cestou. Mimosoudní cesta může vést k najmutí specializované firmy. Její nabídka spočívá především v odkupu vybraných pohledávek a v inkasu prostřednictvím mandátní smlouvy. Firma kontaktuje dlužníka, nabízí mu různá smířčí řešení a v případě svého úspěchu inkasuje od svého mandanta provizi. Pokud podnik postupuje soudní cestou a skončí-li soudní řízení rozhodnutím o plnění a není-li povinnost plnit ke stanovenému dni splněna, nabývá rozhodnutí na vykonatelnosti. Výkon rozhodnutí, které ukládá zaplacení peněžité částky, lze provést srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky z účtu peněžního ústavu, prodejem podniku a zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech [9, 13].

Při řízení pohledávek musí podnik respektovat různé faktory, které určitým způsobem ovlivňují pohledávky. Jedná se zejména o vliv času, inflace, vliv změny obchodní situace v podniku a v neposlední řadě také o vzájemné započítávání pohledávek a závazků.

1.8.2 Vliv času

Obchodní úvěr je časový prostor, který dodavatel poskytne svým odběratelům k úhradě obdrženého zboží či služeb. Obchodní úvěr by měl být provázen úrokem, kterým se do pohledávek promítne vliv času. Kdyby totiž odběratel zaplatil hned při dodání zboží či služeb, mohl by podnik s peněžními prostředky disponovat dříve, a tak dosáhnout v budoucnu jejich zúročení. Úrok z obchodního úvěru by měl být tím vyšší, čím delší je doba splatnosti [9, 10].

1.8.3 Vliv inflace

S růstem míry inflace banky zvyšují úrokové míry z vkladů a bankovních úvěrů. Pro dodavatele to znamená, že odběratelé budou ve větší míře využívat obchodní úvěr, protože je pro ně levnější, a společně s tím porostou i pohledávky. Ve snaze eliminovat tento nepříznivý dopad ve formě vyšších pohledávek, může dodavatel nabídnout odběrateli např. slevu z prodejní ceny při okamžitém, eventuelně dřívějším zaplacení dodávky. Protože je inflace součástí úrokové míry, ovlivňuje současnou hodnotu pohledávek. S růstem míry inflace klesá současná hodnota pohledávek.

Dalším důsledkem vyšší míry inflace je růst ceny peněz. Pokud dojde v průběhu doby splatnosti pohledávky k růstu míry inflace, klesá reálná hodnota pohledávky, protože dodavatel za inkasované peněžní prostředky nakupuje dražší vstupy [6].

1.8.4 Promítnutí změn obchodní situace v podniku

V případě, že má odběratel dočasné problémy s úhradou svých závazků vůči dodavatelům a tato situace se nepromítne do platební schopnosti dodavatele vůči jeho dodavatelům, může podnik odběrateli vyjít vstříc a upravit mu některé obchodní podmínky, např. prodloužit dobu splatnosti faktur.

Pokud však špatná finanční situace odběratelů způsobuje dodavatelům problémy s úhradou svých splatných závazků, bude se snažit, aby mu jeho odběratelé platili co nejdříve. Při prodeji na úvěr bude např. využívat zajišťovacích instrumentů, zkrátí dobu splatnosti nebo nabídne odběrateli využití skonta.

1.8.5 Vzájemné započítávání pohledávek a závazků

Vzájemně lze započítávat pouze pohledávky a závazky vůči téže fyzické nebo právnické osobě, které mají dobu splatnosti do jednoho roku a jsou vedeny ve stejné měně [15].

Pokud je výše pohledávek stejná nebo nižší než výše závazků dochází k úplnému zániku pohledávek. Jsou-li však pohledávky vyšší než závazky, zanikne jen jejich část. Vzájemným započtením tedy dochází k zániku, resp. snížení faktické hodnoty pohledávek. Tato situace má pozitivní vliv na některé ukazatele finanční analýzy, snižuje náklady na monitorování pohledávek a eliminuje riziko z jejich případného vymáhání.

2 METODIKA

Cílem diplomové práce je charakteristika jednotlivých druhů pohledávek včetně jejich řízení, účtování a daňového dopadu v konkrétní obchodní společnosti.

K dosažení hlavního cíle jsem si stanovila následující dílčí cíle:

- nastudovat teorii vztahující se k danému tématu,
- získat informace o vybrané obchodní společnosti,
- popsat a zhodnotit stávající způsob účtování pohledávek včetně daňových aspektů, popsat a zhodnotit zvolený systém řízení pohledávek ve vybrané obchodní společnosti,
- v případě potřeby navrhnout další možná řešení zjištěných problémů.

Objektem zkoumání je společnost s ručením omezeným podnikající v oblasti výroby a obchodu. Vzhledem k tomu, že si společnost nepřeje být jmenována z důvodu zneužitelnosti informací, označila jsem ji jako společnost ABC, s.r.o. Informace o společnosti jsem čerpala převážně z internetových stránek a na základě řízených rozhovorů.

V části účtování pohledávek uvádím názvy syntetických účtů, včetně účtů analytických, na kterých se v souvislosti s pohledávkami účtuje. Většinu účetních případů společnost účtuje tak, jak je uvedeno v teoretické části diplomové práce, proto jsem se zaměřila pouze na účtování případů, které se zde účtují odlišně nebo které se zde vyskytují navíc. U některých účtových skupin se zmiňuji o událostech souvisejících s účtováním pohledávek za rok 2008, popř. 2009. Z daňových aspektů analyzuji způsob a výši tvorby opravných položek k pohledávkám a odpisů pohledávek po lhůtě splatnosti. Za rok 2008 uvádím částky vytvořených a zrušených opravných položek k pohledávkám a částky vytvořených odpisů pohledávek společně s jejich účtováním. Následně se zmiňuji o vlivu těchto daňových aspektů na výsledek hospodaření a daňový základ. V této části jsem použila data z hlavní knihy, internetových stránek a dalších interních dokumentů.

V části řízení pohledávek jsem nejprve provedla analýzu pohledávek pomocí finanční analýzy, časového testu a Markovovy analýzy. Finanční analýza se zaměřuje na vývoj a podíl krátkodobých pohledávek, včetně pohledávek z obchodních vztahů, a na obrátkovost krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů. Časový test ukazuje

vývoj pohledávek do lhůty a po lhůtě splatnosti. Markovova analýza uvádí, za jak dlouho a s jakou pravděpodobností budou pohledávky zaplacený nebo se stanou nedobytnými. Poté se zmiňují o stávajícím systému řízení pohledávek ve společnosti ABC, s.r.o., tzn., jaké obchodní podmínky společnost poskytuje svým zákazníkům, jaké informace o odběratelích zjišťuje, jaké používá zajišťovací instrumenty a v neposlední řadě jakým způsobem dochází k vymáhání pohledávek. Údaje jsem čerpala z finančních výkazů za rok 2008, 2007 a 2006, internetových stránek, interních materiálů a řízených rozhovorů s vrcholovým managementem firmy.

Finanční analýza

➤ **Horizontální analýza**

$$\% \Delta KrPoh_{t/t-1} = \frac{KrPoh_t - KrPoh_{t-1}}{KrPoh_{t-1}} \times 100$$

$\% \Delta KrPoh_{t/t-1}$ – Procentní změna krátkodobých pohledávek v čase t oproti t-1

$KrPoh_t$ – Krátkodobé pohledávky v čase t

$KrPoh_{t-1}$ – Krátkodobé pohledávky v čase t-1

$$\% \Delta KrPOV_{t/t-1} = \frac{KrPOV_t - KrPOV_{t-1}}{KrPOV_{t-1}} \times 100$$

$\% \Delta KrPOV_{t/t-1}$ – Procentní změna krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů v čase t oproti t-1

$KrPOV_t$ – Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů v čase t

$KrPOV_{t-1}$ – Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů v čase t-1

➤ **Vertikální analýza**

$$\% \text{podíl } KrPoh_t = \frac{KrPoh_t}{OAkt_t} \times 100$$

$\% \text{podíl } KrPoh_t$ – Procentní podíl krátkodobých pohledávek v čase t

KrPoh_t – Krátkodobé pohledávky v čase t

OAkt_t – Oběžná aktiva v čase t

$$\%podíl\ KrPOV_t = \frac{KrPOV_t}{KrPoh_t} \times 100$$

%podíl KrPOV_t – Procentní podíl krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů v čase t

KrPOV_t – Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů v čase t

KrPoh_t – Krátkodobé pohledávky v čase t

➤ Poměrová analýza

$$Rychlost\ obratu\ POV_t = \frac{T_t}{Průměrný\ stav\ POV_t}$$

Rychlost obratu POV_t – Rychlost obratu pohledávek z obchodních vztahů v čase t

T_t – Tržby v čase t

Průměrný stav POV_t – Průměrný stav pohledávek z obchodních vztahů v čase t

$$T_t = TPZ_t + TPVVS_t$$

T_t – Tržby v čase t

TPZ_t – Tržby za prodej zboží v čase t

TPVVS_t – Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb v čase t

$$Průměrný\ stav\ POV_t = \frac{POV_t + POV_{t-1}}{2}$$

Průměrný stav POV_t – Průměrný stav pohledávek z obchodních vztahů v čase t

POV_t – Pohledávky z obchodních vztahů v čase t

POV_{t-1} – Pohledávky z obchodních vztahů v čase t-1

$$POV = DIPOV + KrPOV$$

POV – Pohledávky z obchodních vztahů

DIPOV – Dlouhodobé pohledávky z obchodních vztahů

KrPOV – Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů

$$Doba\ obratu\ POV_t = \frac{Průměrný\ stav\ POV_t}{T_t/365}$$

Doba obratu POV_t – Doba obratu pohledávek z obchodních vztahů v čase t

Průměrný stav POV_t – Průměrný stav pohledávek z obchodních vztahů v čase t

T_t – Tržby v čase t

$$Doba\ obratu\ KrZOV_t = \frac{KrZOV_t}{T_t/365}$$

Doba obratu $KrZOV_t$ – Doba obratu krátkodobých závazků z obchodních vztahů v čase t

$KrZOV_t$ – Krátkodobé závazky z obchodních vztahů v čase t

T_t – Tržby v čase t

$$provozní\ pohotová\ likvidita_t = \frac{KrPoh_t + KrFM_t}{KrP_t}$$

$KrPoh_t$ – Krátkodobé pohledávky v čase t

$KrFM_t$ – Krátkodobý finanční majetek v čase t

KrP_t – Krátkodobá pasiva v čase t

$$KrP_t = KrZav_t + KrBU_t + KrFV_t$$

KrP_t – Krátkodobá pasiva v čase t

$KrZav_t$ – Krátkodobé závazky v čase t

$KrBU_t$ – Krátkodobé bankovní úvěry v čase t

$KrFV_t$ – Krátkodobé finanční výpomoci v čase t

$$\text{Celková zadluženost}_t = \frac{CZ_t + OP_t}{Akt_t}$$

CZ_t – Cizí zdroje v čase t

OP_t – Ostatní pasiva v čase t

Akt_t – Aktiva celkem v čase t

$$Z - score_t = 0,717 \times A + 0,847 \times B + 3,107 \times C + 0,42 \times D + 0,998 \times E$$

$$A = \frac{\check{C}PK_t}{Akt_t}$$

$\check{C}PK_t$ – Čistý pracovní kapitál v čase t

Akt_t – Aktiva celkem v čase t

$$\check{C}PK_t = OAkt_t - KrZav_t$$

$\check{C}PK_t$ – Čistý pracovní kapitál v čase t

$OAkt_t$ – Oběžná aktiva v čase t

$KrZav_t$ – Krátkodobé závazky v čase t

$$B = \frac{EAT_t}{Akt_t}$$

EAT_t – Výsledek hospodaření po zdanění v čase t

Akt_t – Aktiva celkem v čase t

$$C = \frac{EBIT_t}{Akt_t}$$

$EBIT_t$ – Výsledek hospodaření před zdaněním a úroky v čase t

Akt_t – Aktiva celkem v čase t

$$D = \frac{VK_t}{CZ_t}$$

VK_t – Vlastní kapitál v čase t

CZ_t – Cizí zdroje v čase t

$$E = \frac{T_t}{Akt_t}$$

T_t – Tržby v čase t

Akt_t – Aktiva celkem v čase t

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Charakteristika vybrané obchodní společnosti

Pro diplomovou práci jsem si zvolila významnou výrobně obchodní společnost s působností převážně v České republice, jejíž sortiment se specializuje na tepelně a zvukově izolační systémy určené pro stavebnictví.

3.2 Účtování pohledávek

V účtovém rozvrhu nenalezneme analytické rozlišení dlouhodobých a krátkodobých pohledávek, protože se účtuje pouze o pohledávkách krátkodobých. Pokud by vznikly v průběhu roku dlouhodobé pohledávky, účtový rozvrh by se upravil o analytické účty rozlišující pohledávky na dlouhodobé a krátkodobé.

3.2.1 Účtová skupina 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)

Z účtové skupiny 31 – *Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)* se používají tři syntetické účty, a to účet 311 – *Odběratelé*, účet 314 – *Poskytnuté provozní zálohy* a účet 315 – *Ostatní pohledávky*.

Na účtu 311 - *Odběratelé* se rozlišují pohledávky za tuzemskými a zahraničními odběrateli prostřednictvím analytických účtů 311100 – *Tuzemští odběratelé* a 311200 – *Zahraniční odběratelé*. Ze zahraničních odběratelů obchoduje společnost pouze s podniky z EU.

V rámci účtu 314 – *Poskytnuté provozní zálohy* se používají nejvíce analytické účty 314010 – *Poskytnuté zálohy – daňové*, 314011 – *Poskytnuté zálohy – EU* a 314401 – *Poskytnuté zálohy - zahraničí*.

Pro ostatní pohledávky slouží analytický účet 315010 – *Jiné pohledávky*.

Účtování vystavené, resp. přijaté faktury, na kterou byla přijata, resp. poskytnuta záloha, je odlišné od účtování vystavené, resp. přijaté faktury uvedené v teoretické části.

Společnost účtuje vystavenou fakturu tuzemskému odběrateli včetně přijaté zálohy tak, že nejprve je odběrateli vystavena zálohová faktura, např. na prodané výrobky,

kteřá je zaúčtována účetním zápisem 311100/324x a 311100/343109, 343119. Poté co je záloha odběratelem zaplacená, provede se účetní zápis 221x/311100. Následně je vystavena faktura na zbytek částky, a zaúčtována účetním zápisem 311100/601x a 311100/343109, 343119. Dalším účetním zápisem je odúčtování zálohy a její převedení na výnosový účet 324x/601x. Zaplacení zbytku vystavené faktury se zaúčtuje účetním zápisem 221x/311100. V souvislosti s účtováním poskytnuté zálohy tuzemskému dodavateli se používá analytický účet 321102 – *Tuzemští dodavatelé - zálohové faktury*, proto bych doporučila používat u vystavené zálohové faktury tuzemskému odběrateli místo analytického účtu 311100 – *Tuzemští odběratelé* navržený analytický účet 311102 – *Tuzemští odběratelé - zálohové faktury*.

311100 – Tuzemští odběratelé

324x – Přijaté zálohy od odběratele

343109 – Nápočet 9 % (výstup)

343119 – Nápočet 19 % (výstup)

221x – Bankovní účty

601x – Tržby za vlastní výroby

Protože v účtovém rozvrhu nalezneme pouze analytické účty přijatých záloh od tuzemských odběratelů, na které se dosud účtovaly i přijaté zálohy od zahraničních odběratelů, doporučila bych vytvořit pro přijaté zálohy ze zahraničí zvlášť analytický účet, např. 324040 – *Přijaté zálohy - EU*. Vystavení zálohové faktury zahraničnímu odběrateli by se účtovalo účetním zápisem 311202/324040. Navržený analytický účet 311202 – *Zahraniční odběratelé - zálohové faktury* bych opět doporučila zanést do účtového rozvrhu. Zaplacení zálohové faktury by se účtovalo účetním zápisem 221x/311202 včetně kurzového rozdílu, a to účetním zápisem 563090/311202 v případě kurzové ztráty nebo 311202/663001 v případě kurzového zisku. Vystavení faktury na zbytek částky se účtuje účetním zápisem 311200/601x. Odúčtování zálohy by se zaúčtovalo účetním zápisem 324040/601x. Zaplacení zbytku vystavené faktury se zaúčtuje účetním zápisem 221x/311200 včetně kurzového rozdílu, a to účetním zápisem 563090/311200 v případě kurzové ztráty nebo 311200/663001 v případě kurzového zisku.

311200 – Zahraniční odběratelé

563090 – Kurzové ztráty

663001 – Kurzové zisky

Co se týče poskytnuté zálohy tuzemskému dodavateli (plátce DPH), např. na nákup materiálu, účtuje se nejprve jako přijatá zálohová faktura účetním zápisem 314010/321102 a 343009, 343019/321102. Poté, co dojde k jejímu zaplacení, provede se účetní zápis 321102/221x. Přijetí faktury na zbylou částku se zaúčtuje účetním zápisem 518x/321100 a 343009, 343019/321100. Odúčtování zálohy se provede účetním zápisem 518x/314010. Zaplacení zbytku přijaté faktury se zaúčtuje účetním zápisem 321100/221x.

314010 – Poskytnuté zálohy - daňové

321102 – Tuzemští dodavatelé – zálohové faktury

343009 – Odpočet 9 % (vstup)

343019 – Odpočet 19 % (vstup)

518x – Ostatní služby

321100 – Tuzemští dodavatelé

Přijatá zálohová faktura od zahraničního dodavatele (plátce DPH) se účtuje účetním zápisem 314011, 314401/321200. Zaplacení poskytnuté zálohy se účtuje účetním zápisem 321200/221x včetně kurzového rozdílu, a to účetním zápisem 563090/321200 v případě kurzové ztráty nebo 663001/321200 v případě kurzového zisku. Opět bych doporučila pro účtování přijaté zálohové faktury od zahraničního dodavatele použít místo analytického účtu *321200 – Zahraniční dodavatelé* navržený analytický účet *321202 – Zahraniční dodavatelé - zálohové faktury*. Přijatá faktura na zbytek částky se zaúčtuje účetním zápisem 518x/321200. Záloha se odúčtuje účetním zápisem 518x/314011, 314401. Zaplacení zbytku přijaté faktury se zaúčtuje účetním zápisem 321200/221x včetně kurzového rozdílu, a to účetním zápisem 563090/321200 v případě kurzové ztráty nebo 663001/321200 v případě kurzového zisku. DPH u přijatých faktur si společnost vypočítá a uplatní sama vůči finančnímu orgánu, a pokud splní podmínky, má nárok na její odpočet.

314011 – Poskytnuté zálohy - EU

314401 – Poskytnuté zálohy - zahraničí

321200 – Zahraniční dodavatelé

Společnost poskytuje svým odběratelům různé slevy při prodeji výrobků a zboží a účtuje o nich na samostatných účtech. Podrobněji jsou tyto slevy popsány v kapitole Řízení pohledávek – Podmínky prodeje.

Významným zákazníkům, kteří odeberou určité množství dvou výrobků, poskytuje společnost ke konci roku zpětné bonusy. Na základě velikosti měsíčních tržeb na ně vytváří každý měsíc dohadné položky, které postupně snižují hodnotu výnosů. Měsíční tvorba těchto dohadů je účtována účetním zápisem 601094/389002 nebo 601095/389003.

601094 – Zálohově stanovený bonus u výrobku 1

389002 – Odběrový BONUS u výrobku 1

601095 – Zálohově stanovený bonus u výrobku 2

389003 – Odběrový BONUS u výrobku 2

Pokud je výše sumy dohadů ke konci roku vyšší než skutečná výše bonusu, je tento rozdíl zaúčtován účetním zápisem 389002/601094 nebo 389003/601095. Pokud je výše sumy dohadů ke konci roku nižší než skutečná výše bonusu, je tento rozdíl zaúčtován účetním zápisem 601094/389002 nebo 601095/389003. Vyplacení skutečné výše bonusu je zaúčtováno účetním zápisem 389002, 389003/221x.

Jestliže odběratel zaplatí do 7 dnů od vystavení faktury, sníží se jeho závazek o 1,5 %. Toto snížení je zaúčtováno účetním zápisem 601093/311100, 311200.

601093 – Za včasnou platbu

Protože odběratel může společnosti povolit strhnout si z jeho účtu částku za fakturované zboží a společnost mu za to poskytuje určitou slevu, doporučila bych účtovat také o této skutečnosti na samostatném účtu, např. *601096 – Inkasní sleva*.

Pro přepočítání pohledávek vyjádřených v cizí měně na českou měnu společnost používá kurz devizového trhu vyhlášený ČNB. Na následujícím grafu je zaznamenán vývoj devizového kurzu CZK/EUR za rok 2008.

Graf 1 Vývoj devizového kurzu CZK/EUR v roce 2008

Zdroj: Česká národní banka

Jak je patrné z výše uvedeného grafu, vznikaly společnosti v roce 2008 v souvislosti s pohledávkami převážně kurzové ztráty, neboť v době mezi dubnem a srpnem, kdy probíhají největší objemy obchodů i do zahraničí, docházelo většinou k poklesu devizového kurzu a společnost inkasovala nižší částky.

3.2.2 Účtová skupina 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

Z účtové skupiny 33 – *Zúčtování se zaměstnanci a institucemi* se používá pro účtování pohledávek účet 335 – *Pohledávky za zaměstnanci* a účet 336 – *Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění*.

Na účtu 335 - *Pohledávky za zaměstnanci* se účtují poskytnuté zálohy na zahraniční a tuzemské cestovné, poskytnuté zálohy na mzdy, pohledávky z titulu stravenek a ostatní pohledávky za zaměstnanci. K tomu účtování se používají analytické účty 335009 – *Záloha zahraniční cestovné*, 335010 – *Záloha tuzemské cestovné*, 335013 – *Záloha na mzdu*, 335021 – *Stravenky*, 335012 – *Ostatní pohledávky za zaměstnanci*.

V rámci účtu 336 – *Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění* se prostřednictvím analytického účtu 336010 – *Zákonné sociální pojištění* účtují nároky na výplatu nemocenských dávek. Od 1. 1. 2008 příslušely zaměstnancům nemocenské dávky od 4. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti, které zaměstnancům vyplácela společnost ze svých vlastních prostředků a nárokovala si je na České správě sociálního zabezpečení. Od 30. 6. 2008 došlo ke změně, kdy nemocenské dávky náležely zaměstnancům již od 1. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti. Od 1. 1. 2009 přísluší zaměstnancům nemocenské dávky až od 15. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti. Od 3. do 14. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti přísluší zaměstnanci náhrada mzdy, kterou mu vyplatí zaměstnavatel. Na základě změny v roce 2009 společnost eviduje nižší pohledávky za Českou správou sociálního zabezpečení.

3.2.3 Účtová skupina 34 – Zúčtování daní a dotací

V účtové skupině 34 – *Zúčtování daní a dotací* se účtuje v souvislosti s pohledávkami na účtu 341 – *Daň z příjmů* o nároku na vrácení daně z příjmů právnických osob při jejím přeplatku a na účtu 343 – *Daň z přidané hodnoty* o nároku na odpočet DPH.

K účtování nároku na vrácení daně z příjmů právnických osob slouží analytický účet 341001 – *Daň z příjmů*. V roce 2008 byly zaplacené zálohy na daň z příjmů vyšší než skutečná daňová povinnost a společnosti tak vznikl přeplatek, který si uplatnila vůči finančnímu orgánu.

Pro účtování nároku na odpočet DPH bych doporučila pročistit účtový rozvrh o některé analytické účty, které již nejsou aktuální, popř. jsou zbytečné, a ponechala bych pouze analytické účty 343009 – *Odpočet 9 % (vstup)*, 343019 – *Odpočet 19 % (vstup)*.

3.2.4 Účtová skupina 38 – Přejchodné účty aktiv a pasiv

Z účtové skupiny 38 – *Přejchodné účty aktiv a pasiv* slouží pro účtování pohledávek pouze účet 388 – *Dohadné účty aktivní*, ke kterému se používá analytický účet 388300 – *Dohadné položky - očekávaný výnos*. V roce 2008 nevznikly žádné dohadné položky a ve prospěch účtu bylo zaúčtováno zrušení dohadné položky z předchozího roku.

3.2.5 Účtová skupina 48 – Odložený daňový závazek a pohledávka

V rámci účtové skupiny 48 – *Odložený daňový závazek a pohledávka* se účtuje o odložené daňové pohledávce na vrub analytického účtu 481100 – *Odložený daňový závazek a pohledávka*. V roce 2008 se zde účtovalo jen o odložené daňové pohledávce z běžné činnosti.

3.2.6 Opravné položky k pohledávkám

Společnost ABC, s.r.o. zjišťuje ke konci účetního období celkovou výši opravných položek k pohledávkám, a to tak, že u pohledávek:

- více než 180 dní po lhůtě splatnosti vytváří opravné položky ve výši 50 % neuhrazené hodnoty pohledávky,
- více než 365 dní po lhůtě splatnosti vytváří opravné položky ve výši 100 % neuhrazené hodnoty pohledávky.

K 31. 12. 2008 byly zjištěny opravné položky k pohledávkám v celkové výši 15 414 916,- Kč způsobem uvedeným v tabulce 13.

Tabulka 13 Tvorba opravných položek k pohledávkám

Doba po splatnosti	Hodnota pohledávek v Kč	Výše opravných položek v %	Výše opravných položek v Kč
181 – 365 dní	-31 308	50	0
Více než 365 dní	15 414 916	100	15 414 916
Celkem			15 414 916

Zdroj: vlastní šetření

➤ Účetní opravné položky k pohledávkám

Ke konci roku společnost nejprve zjistí celkovou výši účetních opravných položek k pohledávkám jako rozdíl celkové výše opravných položek k pohledávkám a celkové výše zákonných opravných položek k pohledávkám. Poté tuto hodnotu porovná s hodnotou účetních opravných položek k pohledávkám zjištěnou ke konci minulého roku sníženou o hodnotu rozpuštěných účetních opravných položek k pohledávkám zaznamenanou v běžném účetním období. Takto vzniklý rozdíl zaúčtuje vždy ve prospěch účtu opravných položek k pohledávkám, a to buď s kladným znaménkem, pokud je hodnota účetních opravných položek k pohledávkám v běžném účetním období vyšší (jedná se o tvorbu), nebo se záporným znaménkem, pokud je hodnota účetních opravných položek k pohledávkám v běžném účetním období nižší (jedná se o rozpuštění).

K 31. 12. 2008 byly zjištěny účetní opravné položky k pohledávkám v celkové hodnotě 5 699 941,- Kč, a to jako rozdíl opravných položek k pohledávkám ve výši 15 414 916,- Kč a zákonných opravných položek k pohledávkám ve výši 9 714 975,- Kč. Ke konci roku 2007 činila celková výše účetních opravných položek k pohledávkám 9 009 239,- Kč. Tato hodnota byla snížena o částku 1 032 571,- Kč, která představuje rozpuštění účetních opravných položek k pohledávkám v roce 2008. Takto vzniklý rozdíl, jenž činí 7 976 668,- Kč, byl porovnán s celkovou výší účetních opravných položek k pohledávkám zjištěnou ke konci roku 2008, tedy s hodnotou 5 699 941,- Kč. Společnost zjistila, že je potřeba v roce 2008 rozpustit účetní opravné položky k pohledávkám ještě ve výši 2 276 727,- Kč. Tuto částku zaúčtovala účetním zápisem -2 276 727,- Kč 559001/391030.

559001 – Tvorba opravné položky – daňově neuznatelná

391030 – Účetní opravné položky k pohledávkám

V roce 2008 společnost zaúčtovala rozpuštění účetních opravných položek k pohledávkám ve výši 1 032 571,- Kč účetním zápisem 391030/559001. Ke zrušení účetních opravných položek k pohledávkám došlo v následujících případech:

- úhrada pohledávek po lhůtě splatnosti – zrušení účetních opravných položek k pohledávkám ve výši 1 000 000,- Kč,

- vytvoření zákonných opravných položek k pohledávkám ve výši 32 571,- Kč – zrušení účetních opravných položek k pohledávkám ve stejné výši.

V důsledku rozpuštění účetních opravných položek k pohledávkám vzrostl výsledek hospodaření o **3 309 298,- Kč**.

➤ **Zákonné opravné položky k pohledávkám**

Společnost zjišťuje ke konci účetního období celkovou výši zákonných opravných položek k pohledávkám, kterou porovnává s hodnotou zákonných opravných položek k pohledávkám zjištěnou ke konci minulého roku sníženou o hodnotu rozpuštěných zákonných opravných položek k pohledávkám zaznamenanou v běžném účetním období. Takto vzniklý rozdíl zaúčtuje vždy ve prospěch účtu opravných položek k pohledávkám, a to buď s kladným znaménkem, pokud je hodnota zákonných opravných položek k pohledávkám v běžném účetním období vyšší (jedná se o tvorbu), nebo se záporným znaménkem, pokud je hodnota zákonných opravných položek k pohledávkám v běžném účetním období nižší (jedná se o rozpuštění).

V roce 2008 byly vytvářeny zákonné opravné položky k pohledávkám pouze podle § 8a odst. 2 zákona o rezervách, a to jen ve výši 20 % neuhrazené hodnoty pohledávky, protože výše jednotlivých pohledávek po lhůtě splatnosti nepřesáhla částku 200 000,- Kč a ohledně těchto pohledávek nebylo zahájeno rozhodčí, soudní anebo správní řízení.

K 31. 12. 2008 činila celková výše zákonných opravných položek k pohledávkám 9 714 975,- Kč. Hodnota zákonných opravných položek k pohledávkám zjištěná ke konci roku 2007 snížená o hodnotu rozpuštěných zákonných opravných položek k pohledávkám zaznamenanou v roce 2008 činila 9 682 404,- Kč. Protože je tato částka nižší než 9 714 975,- Kč, vytvořila společnost ke konci roku 2008 zákonné opravné položky k pohledávkám ve výši tohoto rozdílu, čímž si snížila daňový základ o 32 571,- Kč. Tvorba zákonných opravných položek k pohledávkám byla zaúčtována účetním zápisem 558001/391010.

558001 – Tvorba opravné položky – daňově uznatelná

391010 – Zákonné opravné položky k nepromlčeným pohledávkám

Ke konci roku 2008 byly zrušeny zákonné opravné položky k pohledávkám v celkové výši 258 707,- Kč z důvodu odpisu pohledávky a zaúčtovány účetním přepisem 391010/558001. Základ daně v tomto případě vzrostl o 258 707,- Kč.

Celkově tedy došlo v souvislosti se zákonnými opravnými položkami k pohledávkám ke zvýšení daňového základu a výsledku hospodaření o **226 136,- Kč**.

3.2.7 Odpisy pohledávek

V ke konci roku 2008 byly vytvořeny pouze zákonné odpisy pohledávek ve výši 258 707,- Kč a zaúčtovány účetním zápisem 546100/311100.

546100 – Odpis nedobytné pohledávky – uznatelné

311100 – Tuzemští odběratelé

V tomto případě klesl daňový základ a výsledek hospodaření o **258 707,- Kč**.

V roce 2008 došlo prostřednictvím opravných položek k pohledávkám a odpisů pohledávek k celkovému navýšení výsledku hospodaření o **3 276 727,- Kč**. Zákonné opravné položky k pohledávkám a odpisy pohledávek snížily v konečném důsledku v roce 2008 daňový základ o **32 571,- Kč**.

3.3 Řízení pohledávek

3.3.1 Finanční analýza pohledávek

Tato část řízení pohledávek je zaměřena na konstrukci a zhodnocení některých ukazatelů finanční analýzy, které souvisejí s monitorováním pohledávek. V rámci finanční analýzy byla provedena horizontální, vertikální a poměrová analýza za poslední tři účetní období (2008, 2007, 2006).

Prostřednictvím horizontální analýzy byl sledován vývoj krátkodobých pohledávek včetně pohledávek z obchodních vztahů (viz tabulka 14).

Pomocí vertikální analýzy byly zjištěny procentní podíly krátkodobých pohledávek na oběžném majetku a krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů na krátkodobých pohledávkách (viz tabulka 15).

V rámci poměrové analýzy byly zkoumány některé ukazatele aktivity, a to rychlost obratu a doba obratu pohledávek z obchodních vztahů (viz tabulka 16).

Ve finanční analýze nebyly sledovány žádné dlouhodobé pohledávky z důvodu jejich nulové výše.

➤ Horizontální analýza

Tabulka 14 Horizontální analýza krátkodobých pohledávek

Ukazatel	2008	2007	%Δ 08/07	2006	%Δ 07/06
Krátkodobé pohledávky	25 197 381	39 527 256	-36%	66 747 862	-41%
Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů	17 469 810	36 582 898	-52%	64 123 420	-43%

Zdroj: vlastní šetření

V roce 2007 klesly krátkodobé pohledávky oproti roku 2006 o 41 % a v roce 2008 oproti roku 2007 o 36 %. Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů se v roce 2007 oproti roku 2006 snížily o 43 % a v roce 2008 oproti roku 2007 o 52 %.

➤ Vertikální analýza

Tabulka 15 Vertikální analýza některých položek aktiv

Ukazatel	2008	Podíl	2007	Podíl	2006	Podíl
Oběžná aktiva	78 015 274		133 910 394		133 107 932	
Krátkodobé pohledávky	25 197 381	32%	39 527 256	30%	66 747 862	50%
Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů	17 469 810	69%	36 582 898	93%	64 123 420	96%

Zdroj: vlastní šetření

V roce 2006 tvořily krátkodobé pohledávky polovinu oběžného majetku. V roce 2007 činil podíl krátkodobých pohledávek na oběžném majetku 30 % a v roce 2008 32 %. Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů zaujímaly v roce 2006 a 2007 v průměru 95 % krátkodobých pohledávek a v roce 2008 činil tento podíl necelých 70 %.

Jak je patrné z výsledků horizontální a vertikální analýzy, došlo v průběhu posledních dvou let ke snížení hodnoty krátkodobých pohledávek v důsledku poklesu pohledávek z obchodních vztahů, které tvořily její podstatnou část. Z této situace lze usuzovat na dobrou platební morálku odběratelů nebo na lepší vyjednané obchodní podmínky.

➤ Poměrová analýza

Tabulka 16 Některé ukazatele aktivity

Ukazatel	2008	2007
Tržby za prodej zboží a vlastních výrobků a služeb	426 277 449	574 262 559
Průměrný stav pohledávek z obchodních vztahů	27 026 354	50 353 159
Rychlost obratu pohledávek z obchodních vztahů	16	11
Doba obratu pohledávek z obchodních vztahů	23	32

Zdroj: vlastní šetření

V roce 2007 byly pohledávky z obchodních vztahů spláceny v průměru za 32 dní a v roce 2008 v průměru za 23 dní. Ve skutečnosti budou tyto hodnoty o něco vyšší, protože jsou v tržbách zahrnuty i částky prodejů za hotové. Tyto částky jsem ponechala jako součást tržeb, jelikož by jejich odstranění bylo náročné a v porovnání s prodeji na úvěr jsou zanedbatelné.

Pokud hodnoty doby obratu pohledávek z obchodních vztahů porovnáme s průměrnou dobou splatnosti faktur, která činí 30 dní, můžeme říci, že inkaso pohledávek probíhalo v roce 2008 v souladu se stanovenou dobou splatnosti faktur. V roce 2007 byla situace o něco horší.

3.3.2 Časový test

Dalším sledovaným ukazatelem, který souvisí s monitorováním pohledávek, je míra stáří pohledávek, jenž se využívá při Markovově analýze. Protože je jednotlivým zákazníkům nabízena různá doba splatnosti faktur, nerozděluje společnost pohledávky podle jejich stáří od data fakturace, ale podle doby do splatnosti a po splatnosti kvůli tomu, aby nedocházelo ke zkreslování informací.

Tabulka 17 ukazuje přehled o rozdělení pohledávek do jednotlivých skupin a jejich celkovou výši v jednotlivých skupinách za poslední dvě uplynulá účetní období včetně jejich procentní změny.

Tabulka 17 Výše pohledávek v jednotlivých skupinách včetně procentní změny

Splatnost	2008	2007	%Δ 08/07
Do splatnosti	3 339 757	12 327 347	-73 %
Po splatnosti	28 098 162	40 128 319	-30 %
1 – 30 dní	8 680 134	6 110 596	42 %
31 – 60 dní	2 671 233	6 611 425	60 %
61 – 90 dní	1 319 168	3 689 187	-64 %
91 – 180 dní	44 019	9 655 621	-99 %
Více než 180 dní	15 383 608	14 061 490	9 %
Celkem	31 437 919	52 455 666	-40 %

Zdroj: vlastní šetření

Společnost ABC, s.r.o. evidovala v roce 2008 pohledávky v celkové výši 31 437 919,- Kč, z toho činily pohledávky do splatnosti 3 339 757,- Kč a pohledávky po splatnosti 28 098 162,- Kč. V roce 2008 došlo oproti roku 2007 k poklesu celkové výše pohledávek o 40 %.

Co se týče pohledávek po lhůtě splatnosti, klesly v roce 2008 o 30 %. Velký podíl na tom mělo snížení pohledávek po lhůtě splatnosti 31 – 180 dní, které činilo v průměru 74 %. K takto velkému snížení došlo v důsledku efektivnějšího řízení pohledávek, ke kterému v předcházejících letech nedocházelo.

3.3.3 Markovova analýza

V souvislosti s provedením Markovovy analýzy byly dále pohledávky rozděleny a klasifikovány do následujících skupin:

- S_1 – pohledávky do splatnosti (průměrná doba splatnosti činí 30 dní),
- S_2 – pohledávky po splatnosti 1 – 30 dní,
- S_3 – pohledávky po splatnosti 31 – 60 dní,
- S_4 – pohledávky předané k vymáhání,
- S_5 – nedobytné pohledávky,
- S_6 – zaplacené pohledávky.

Z evidence za sledovaná období byla odvozena *matice přechodu* P vyjadřující pravděpodobnosti přechodu pohledávek z dané skupiny v jednom období do jiné skupiny v následujícím období (viz tabulka 18).

Tabulka 18 Matice P

	S_1	S_2	S_3	S_4	S_5	S_6
S_1	0	0,37	0	0	0	0,63
S_2	0	0	0,23	0	0	0,77
S_3	0	0	0	0,35	0	0,65
S_4	0	0	0	0	0,1	0,9
S_5	0	0	0	0	1	0
S_6	0	0	0	0	0	1

Zdroj: vlastní šetření

Pohledávky do splatnosti (S_1) se mohou dostat s pravděpodobností 37 % do skupiny pohledávek 1 – 30 dní po splatnosti nebo mohou být s pravděpodobností 63 % zaplacený.

Pohledávky nacházející se ve stavu 1 – 30 dní po splatnosti (S_2) se mohou dostat s pravděpodobností 23 % do skupiny pohledávek 31 – 60 dní po splatnosti nebo mohou být s pravděpodobností 77 % zaplacený.

Pohledávky 31 – 60 dní po splatnosti (S_3) se mohou dostat s pravděpodobností 35 % do procesu vymáhání nebo mohou být s pravděpodobností 65 % zaplacený.

Pohledávky nacházející se ve vymáhacím procesu (S_4) se mohou stát s pravděpodobností 10 % pohledávkami nedobytnými nebo mohou být s pravděpodobností 90 % zaplacený.

Pravděpodobnosti setrvání pohledávek ve stavu S_5 (nedobytné pohledávky) a S_6 (zaplacené pohledávky) jsou 1 a pravděpodobnosti přechodu z těchto stavů do jiných jsou 0.

Z matice přechodu P byla určena neabsorbovaná matice T . Řádky a sloupce neabsorbované matice T tvoří skupiny S_1 až S_4 (viz tabulka 19).

Tabulka 19 Matice T

	S_1	S_2	S_3	S_4
S_1	0	0,37	0	0
S_2	0	0	0,23	0
S_3	0	0	0	0,35
S_4	0	0	0	0

Zdroj: vlastní šetření

Dále byla z matice přechodu P určena absorbovaná matice A . Řádky absorbované matice A tvoří skupiny S_1 až S_4 a sloupce tvoří skupiny S_5 a S_6 (viz tabulka 20).

Tabulka 20 Matice A

	S_5	S_6
S_1	0	0,63
S_2	0	0,77
S_3	0	0,65
S_4	0,1	0,9

Zdroj: vlastní šetření

Pomocí jednotkové matice I a neabsorbovaná matice T byla vypočítána fundamentální matice F podle vztahu $F = (I - T)^{-1}$. Prvky fundamentální matice F určují průměrnou dobu, po kterou budou pohledávky v jednotlivých tranzientních stavech (viz tabulka 21).

Tabulka 21 Matice F

	S ₁	S ₂	S ₃	S ₄
S ₁	1	0,37	0,0851	0,029785
S ₂	0	1	0,23	0,0805
S ₃	0	0	1	0,35
S ₄	0	0	0	1

Zdroj: vlastní šetření

Prostřednictvím *fundamentální matice F* a jednotkového vektoru byl vypočítán vektor *m* podle vztahu $m = F \cdot 1$. Vektor *m* udává průměrnou celkovou dobu, která nám říká, za jak dlouho přejdou pohledávky z tranzientního stavu do stavu absorbovaného (viz tabulka 22).

Tabulka 22 Vektor m

S ₁	1,484885
S ₂	1,3105
S ₃	1,35
S ₄	1

Zdroj: vlastní šetření

Pomocí *fundamentální matice F* a *absorbované matice A* byla vypočítána *matice B* podle vztahu $B = F \cdot A$. *Matice B* vyjadřuje pravděpodobnosti, že každá pohledávka v tranzientním stavu bude absorbována do určitého absorbovaného stavu (viz tabulka 23).

Tabulka 23 Matice B

	S ₅	S ₆
S ₁	0,002979	0,997022
S ₂	0,00805	0,99195
S ₃	0,035	0,965
S ₄	0,1	0,9

Zdroj: vlastní šetření

Prostřednictvím *matice B* a vektoru *m* dojdeme k následujícím závěrům:

- ❖ Pohledávky (S₁), které se dnes nacházejí ve stavu do splatnosti, budou za 1,5 měsíce s pravděpodobností 99,7 % zaplacený nebo se s pravděpodobností 0,3 % stanou nedobytnými.

- ❖ Pohledávky (S_2), které se dnes nacházejí 1 – 30 dní po splatnosti, budou za 1,3 měsíce s pravděpodobností 99,2 % zaplacený nebo se s pravděpodobností 0,8 % stanou nedobytnými.
- ❖ Pravděpodobnost, že pohledávky (S_3), které se dnes nacházejí ve stavu 31 – 60 dní po splatnosti, budou za 1,35 měsíce zaplacený je 0,965 a pravděpodobnost, že se stanou nedobytnými, činí 0,035.
- ❖ Pohledávky (S_4), které se dnes nacházejí v procesu vymáhání, budou za jeden měsíc zaplacený s pravděpodobností 90 % nebo se s pravděpodobností 10 % stanou nedobytnými.

Díky těmto výsledkům může společnost předvídat nejen změny stavu pohledávek, ale také odhadnout velikost budoucích tržeb a pravděpodobnou výši nákladů na udržování pohledávek a na jejich vymáhání.

3.3.4 Podmínky prodeje

Z obchodních podmínek společnost nabízí svým odběratelům různou dobu splatnosti faktur, skonto v případě brzkého zaplacení, bonus za určité odebrané množství dvou výrobků a slevu za povolení inkasa.

Délka obchodního úvěru je pro jednotlivé zákazníky různá. Záleží na tom, o jak významného odběratele se jedná. Čím je zákazník významnější, tzn., čím větší množství výrobků, popř. zboží od společnosti odebírá, tím je mu poskytnuta delší doba k úhradě jeho závazku. Doba splatnosti faktur se pohybuje v rozmezí 10 - 90 dní a průměrná doba splatnosti činí 30 dní (hodnota byla zjištěna pomocí mediánu).

Aby společnost motivovala své odběratele k brzké úhradě pohledávek, nabízí jim skonto ve výši 1,5 %, pokud zaplatí za odebrané zboží do 7 dnů od data fakturace.

Významným zákazníkům, kteří odeberou určité množství dvou výrobků, poskytuje společnost ke konci roku bonus v průměrné výši 2 % u každého výrobku. Výše bonusů je u každého zákazníka sjednána individuálně.

V případě, že odběratel povolí společnosti strhávat si z jeho účtu částky za fakturované zboží, poskytuje mu společnost slevu za povolení inkasa ve výši cca 1 %.

3.3.5 Využívání informací o odběratelích

Společnost nepoužívá systémové rozdělení odběratelů do bonitních skupin. Z tohoto důvodu jsem po dohodě s finančním ředitelem navrhla metodiku možného rozdělení zákazníků do bonitních skupin a přiřazení různých odpovídajících platebních podmínek jednotlivým bonitním skupinám.

Metodika rozdělení odběratelů do bonitních skupin

Na základě dat z finančních výkazů odběratelů (rozvaha a výkaz zisku a ztráty) budou vypočítány u každého odběratele hodnoty čtyř finančních ukazatelů a zařazeny do některého ze stanovených intervalů. Jedná se o ukazatele:

- doba obratu krátkodobých závazků z obchodních vztahů,
- provozní pohotová likvidita,
- celková zadluženost,
- Z – score.

Pro všechny čtyři ukazatele bylo stanoveno pět intervalů a každému z nich byl přiřazen stupeň od jedné do pěti. Intervaly jednotlivých ukazatelů jsou uvedeny v příloze.

Ze zjištěných stupňů bude vypočtena průměrná hodnota s těmito vahami:

- 0,4 pro dobu obratu krátkodobých závazků z obchodních vztahů (DOKrZOV),
- 0,3 pro provozní pohotovou likviditu (PPL),
- 0,2 pro celkovou zadluženost (CZ),
- 0,1 pro Z – score (Z).

$$\text{Průměrná hodnota} = 0,4 \times \text{DOKrZOV} + 0,3 \times \text{PPL} + 0,2 \times \text{CZ} + 0,1 \times \text{Z}$$

Na základě takto vypočtené průměrné hodnoty bude zákazník zařazen do jedné z bonitních skupin (viz tabulka 25).

Tabulka 24 Rozdělení odběratelů do bonitních skupin

Bonitní skupina	Průměrná hodnota
A	1 – 1,5
B	1,51 – 2,5
C	2,51 – 3,3
D	3,31 – 3,79
E	3,8 – 5

Zdroj: vlastní šetření

Každé skupině byly navrženy obchodní podmínky podle tabulky 26.

Tabulka 25 Platební podmínky dle průměrné hodnoty

Bonitní skupina	Průměrná hodnota	Platební podmínky	Výše zálohy	Splatnost faktury
A	1 – 1,5	Maximum	Zákazník má volbu, až bez zálohy	60 až 90 dní
B	1,51 – 2,5	Nadstandard	Zákazník má volbu, až bez zálohy	30 dní, při požadavku zákazníka 60 dní
C	2,51 – 3,3	Standard	Záloha na první 2 dodávky 100 %	14 dní
D	3,31 – 3,79	Základ	Platby pouze hotově	10 až 14 dní
E	3,8 – 5	Neuzavřít smlouvu nebo Základ		

Zdroj: vlastní šetření

V platebních podmínkách Maximum, Nadstandard, Standard a Základ jsou zahrnuty různé procentní hodnoty skont, bonusů a slev, které si společnost nepřála zveřejnit.

Na příkladě konkrétního odběratele uvádím jeho zařazení do některé z bonitních skupin. K dispozici byly data z rozvahy a výkazu zisku a ztráty za rok 2007, ze kterých byly vypočítány následující hodnoty finančních ukazatelů:

- Doba obratu krátkodobých závazků = 100 dní,
- Provozní pohotová likvidita = 0,91,
- Celková zadluženost = 0,8,
- Z – score = 2,36.

Těmto hodnotám byly postupně přiřazeny stupně 3, 3, 4, 3, ze kterých byla vypočítána průměrná hodnota o velikosti 3,4. Jak je patrné z tabulky 25, odběratel spadá do bonitní skupiny D. Jedná se tedy o zákazníka s podprůměrnou kredibilitou, a tudíž by mu měly být poskytnuty obchodní podmínky Standard se splatností faktur 14 dní.

V současné době jsou ale tomuto zákazníkovi poskytnuty takové platební podmínky, které odpovídají bonitní skupině C. Z analýzy finančních výkazů je ovšem vidět, že odběratel je na tom hůře, čemuž odpovídá i skutečnost, že jeho platební morálka vůči společnosti je špatná. Proto bych podniku doporučila využít tohoto nástroje k hodnocení odběratelů, aby tak v budoucnu nedocházelo ke vzniku neuhrazených pohledávek, popř. aby tyto pohledávky byly eliminovány. K hodnocení odběratelů by mělo docházet kontinuálně.

Dále společnost nemá automaticky k dispozici informace o tom, kteří odběratelé se ocitnou v insolvenčním řízení. Může se stát, že tuto skutečnost zjistí až po lhůtě, kdy může přihlásit pohledávky po lhůtě splatnosti u insolvenčního soudu. K pohledávkám přihlášeným po stanovené lhůtě nelze tvořit zákonné opravné položky, čímž si nelze snížit základ daně. Další situace, která může nastat, je, že odběratel nacházející se v insolvenčním řízení bude nadále od společnosti odebírat a pokud společnost neví, že se nachází v insolvenčním řízení, bude odběrateli stále dodávat. Tím dojde ke vzniku dalších pohledávek, které nebudou odběratelem uhrazeny. Proto bych společnosti doporučila najmout si některou z firem zabývajících se správou odběratelů nacházejících se v insolvenčním řízení, aby tak nedocházelo k výše zmíněným dvěma problémům.

3.3.6 Zajištění pohledávek a jejich vymáhání

Ze zajišťovacích instrumentů společnost využívá zálohy, pojištění pohledávek odběratelů a postoupení pohledávek po lhůtě splatnosti inkasní společnosti.

Zálohy vyžaduje společnost od nových odběratelů, a to maximálně u prvních tří dodávek.

Pojištění pohledávek je realizováno u jedné ze čtyř společností poskytujících tuto službu působících v České republice. Pojištění samo o sobě umožňuje společnosti určité snížení rizika při poskytování obchodních úvěrů. Tato možnost je však poměrně drahá z důvodu minimální částky placeného ročního pojistného a zvyšuje náročnost evidence jednotlivých pohledávek u pojištěných odběratelů i řízení pohledávek obecně. Společnost má pojištěné odběratele pouze z oboru stavebnictví. Pojišťovna vždy rozhodne na základě žádosti společnosti o stanovení limitu, do kterého je možné mít pojištěné pohledávky po splatnosti u každého jednotlivého pojištěného odběratele. Po uplynutí doby splatnosti pohledávky je potřeba během karenční doby (až 90 dní po splatnosti) nahlásit pojištěnou pohledávku jako pojistnou událost. V tuto chvíli začíná spolu se společností vymáhat pohledávku také pojišťovna. V případě, že pohledávka nebude vymožena v dané lhůtě (120 dní po nahlášení pojistné události), nastává pojistné plnění ve výši 100 % nahlášené pojistné události. Tímto způsobem je nutné evidovat každou pohledávku po splatnosti u pojištěných odběratelů, což poněkud zvyšuje administrativní náročnost na evidenci pohledávek. Důležitá je také skutečnost, že pojistné je stanoveno procentní sazbou z celkového obratu pojištěných odběratelů za dané období (zpravidla měsíčně), je však stanoveno minimální pojistné za období jednoho roku. Společnost v roce 2008 zaplatila na pojistném zhruba dvojnásobek minimálního pojistného, přičemž realizováno nebylo žádné plnění z pojistných událostí, mj. i z důvodu formálního nesplnění podmínek pro uznání pojistné události pojišťovnou. Zde je nutné revidovat počet pojištěných odběratelů a především vhodnost jejich pojištění, protože předání pohledávky k vymáhání třetí osobě hraje v obchodním vztahu silně negativní roli. Cílem by mělo být dosáhnout placeného pojistného z hlediska obratu pojištěných odběratelů přibližně ve výši minimálního ročního pojistného a maximální výtěžnosti pojištěných pohledávek.

Postoupení pohledávek je realizováno prostřednictvím inkasní firmy, která vymáhá pohledávky po splatnosti předané společností k vymáhání. Výhodou je předání prakticky jakékoli (i nedobytné) pohledávky k vymáhání a zvýšení pravděpodobnosti úhrady těchto problematických pohledávek oproti případu, že bude pohledávku vymáhat standardními postupy sama společnost. Tato možnost je zpravidla využívána až po vyčerpání všech možností společnosti, jak pohledávku realizovat. Zpravidla se obecně používá princip vymáhání inkasní firmou na účet společnosti (věřitele) a odměna procentem z vymožené částky pro inkasní firmu. V tomto případě je zvolen způsob vymáhání na účet inkasní firmy, což s sebou může nést rizika pro společnost v případě, že se změní finanční situace samotné inkasní firmy. Doporučuji revizi smlouvy s inkasní firmou a přechod na variantu s vymáháním na účet věřitele.

4 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce byla charakteristika jednotlivých druhů pohledávek včetně jejich řízení, účtování a daňového dopadu ve společnosti ABC, s.r.o. specializující se na tepelně a zvukově izolační systémy určené pro stavebnictví

Společnost účtuje pouze o krátkodobých pohledávkách, a to v rámci účtových skupin 31 – *Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)*, 33 – *Zúčtování se zaměstnanci a institucemi*, 34 – *Zúčtování daní a dotací*, 38 – *Přechodné účty aktiv a pasiv* a 48 – *Odložený daňový závazek a pohledávka*. Většina účetních případů účtovaných v dané společnosti je stejná jako účtování účetních případů uvedené v teoretické části diplomové práce. Je zde pouze rozdíl v účtování vystavené faktury včetně přijaté zálohy a v účtování poskytnuté zálohy dodavateli. Navíc společnost účtuje v souvislosti s vystavenou fakturou o bonusech, slevách a skontu poskytnutých odběratelům při splnění určitých podmínek. V této části navrhuji některé analytické účty a doporučuji je zanást do účtového rozvrhu.

U vystavené zálohové faktury tuzemskému odběrateli doporučuji místo analytického účtu 311100 – *Tuzemští odběratelé* používat navržený analytický účet 311102 – *Tuzemští odběratelé - zálohové faktury*. Pro přijaté zálohy od zahraničních odběratelů, které se dosud účtují prostřednictvím analytických účtů přijatých záloh od tuzemských odběratelů, doporučuji používat zvlášť vytvořený analytický účet 324040 – *Přijaté zálohy – EU* (odběrateli jsou pouze podniky z EU). U přijaté zálohové faktury od zahraničního dodavatele doporučuji používat místo analytického účtu 321200 – *Zahraniční dodavatelé* navržený analytický účet 321202 – *Zahraniční dodavatelé - zálohové faktury*.

Pro účtování bonusů, slev a skont poskytnutých odběratelům používá společnost samostatné výnosové účty, kromě účtování slevy za povolení inkasa, proto zde doporučuji používat také samostatný analytický účet 601096 – *Inkasní sleva*.

Pro účtování nároku na odpočet DPH doporučuji pročistit účtový rozvrh o některé analytické účty, které již nejsou aktuální, popř. jsou zbytečné, a ponechat pouze analytické účty 343009 – *Odpočet 9 % (vstup)*, 343019 – *Odpočet 19 % (vstup)*.

Co se týče daňových aspektů pohledávek, došlo v roce 2008 prostřednictvím opravných položek k pohledávkám a odpisů pohledávek k navýšení výsledku hospodaření o 3 276 727,- Kč. Zákonné opravné položky k pohledávkám a odpisy pohledávek snížily daňový základ o 32 571,- Kč.

Na základě finanční analýzy pohledávek došlo v průběhu posledních dvou let ke snížení hodnoty krátkodobých pohledávek v důsledku poklesu pohledávek z obchodních vztahů, které tvořily její podstatnou část. Také inkaso pohledávek probíhalo v souladu se stanovenou dobou splatnosti faktur.

V rámci časového testu klesly v roce 2008 pohledávky po lhůtě splatnosti o 30 %. Velký podíl na tom mělo snížení pohledávek po lhůtě splatnosti 31 – 180 dní, které činilo v průměru 74 %. K výše uvedeným snížením pohledávek došlo v důsledku efektivnějšího řízení pohledávek, ke kterému v předcházejících letech nedocházelo.

Pomocí Markovovy analýzy může společnost předvídat nejen změny stavu pohledávek, ale také odhadnout velikost budoucích tržeb a pravděpodobnou výši nákladů na udržování pohledávek a na jejich vymáhání.

Protože společnost nepoužívá systémové rozdělení odběratelů do bonitních skupin, navrhuji metodiku možného rozdělení zákazníků do bonitních skupin a přiřazení různých odpovídajících platebních podmínek jednotlivým bonitním skupinám. Díky tomuto rozdělení bude společnost nabízet svým odběratelům platební podmínky také podle jejich finanční situace a v budoucnu tak dojde k eliminaci neuhrazených pohledávek.

Dále společnost nemá automaticky k dispozici informace o tom, kteří odběratelé se ocitnou v insolvenčním řízení. Proto jí doporučuji najmout si některou z firem zabývajících se správou odběratelů nacházejících se v insolvenčním řízení, aby tak nedocházelo k tomu, že si společnost nebude moci uplatnit zákonné opravné položky k pohledávkám do daňově uznatelných nákladů nebo bude dokonce stále dodávat odběratelům nacházejícím se v insolvenčním řízení.

Ze zajišťovacích instrumentů společnost využívá zálohy, pojištění pohledávek odběratelů a postoupení pohledávek po lhůtě splatnosti inkasní společnosti.

Společnost v roce 2008 zaplatila na pojistném zhruba dvojnásobek minimálního pojistného, přičemž realizováno nebylo žádné plnění z pojistných událostí, mj. i z důvodu formálního nesplnění podmínek pro uznání pojistné události pojišťovnou. Zde je nutné revidovat počet pojištěných odběratelů a především vhodnost jejich pojištění, protože předání pohledávky k vymáhání třetí osobě hraje v obchodním vztahu silně negativní roli. Cílem by mělo být dosáhnout placeného pojistného z hlediska obratu pojištěných odběratelů přibližně ve výši minimálního ročního pojistného a maximální výtěžnosti pojištěných pohledávek.

Při postoupení pohledávek po lhůtě splatnosti je zvolen způsob vymáhání pohledávek na účet inkasní firmy, což s sebou může nést rizika pro společnost v případě, že se změní finanční situace samotné inkasní firmy. Doporučuji revizi smlouvy s inkasní firmou a přechod na variantu s vymáháním na účet věřitele.

5 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Čermáková, H. Příklady účtování – přednášky.
- [2] České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: business.center.cz, 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/finance/ucetnictvi/ceske-ucetni-standardy/podnikatele/>>.
- [3] Drbohlav, J., Pohl, T. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2006. 220 s. ISBN 80-7357-162-5.
- [4] Freiberg, F. Finanční controlling: koncepce finanční stability firmy. 1. vyd. Praha: Management Press, 1996. 199 s. ISBN 80-85943-03-4.
- [5] Grünwald, R., Holečková J. Finanční analýza a plánování. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 182 s. ISBN 80-245- 0684-X.
- [6] Mach, M. Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium. 3. vyd. Slaný: MELANDRIUM, 2001. 367 s. ISBN 80-86175-18-9.
- [7] Poskytování nemocenského [online]. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2009 [cit. 2009-02-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/poskytovani-davek-nemocenskeho-pojisteni-dle-pravni-upravy-do-31-12-2008.htm>>.
- [8] Ryneš, P. Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2009. 9. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2009. 975 s. ISBN 978-80-7263-503-0.

- [9] Valach, J. a kol. Finanční řízení podniku. 2. vyd. Praha: EKOPRESS, 1999. 324 s. ISBN 80-86119-21-1.
- [10] Vozňáková, I. Efektivní řízení pohledávek. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2004. 122 s. ISBN 80-247-0770-6.
- [11] Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: business.center.cz, 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto-v2002-500/>>.
- [12] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník [online]. Praha: business.center.cz, 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obczak/>>.
- [13] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád [online]. Praha: business.center.cz, 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/>>.
- [14] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník [online]. Praha: business.center.cz, 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obchzak/>>.
- [15] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: business.center.cz, 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>>.
- [16] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: business.center.cz, 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dane/>>.

- [17] Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: business.center.cz, 2009 [cit. 2009-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dane/>>.

Abstract

The goal of this thesis is the individual types of debts characteristic including their control, posting and taxation incidence in a concrete business company.

The thesis is divided into some separate chapters.

In the first chapter there is described the selected business company making in a branch of production and trade.

The second chapter refers to debts posting including tax aspects. It is concentrated on accounting transaction, that are accounted differently in the company by posting said in the theoretical part of the thesis or that occur extra here. From tax aspects it is mentioned not only their posting but also the way and amount of the creation of adjusting items to overdue outstanding debts and write-off. It is also said their impact on economic result and tax base in 2008 here.

The last chapter engages debts control. First it is made financial analysis of debts, time test and Marko analysis. Later on it is described the current system of debts control related to business conditions, customers information, safety instruments and recovery of debts.

Key words:

debt, debts posting, adjusting items to overdue outstanding debts, write-off, debts control, financial analysis of debts, time test, Marko analysis, safety instruments, recovery of debts

PŘÍLOHY

Příloha 1 Další účtování pohledávek

Účtová skupina 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)

Účtují se zde také krátkodobé směnky k inkasu neboli rimesy, které slouží jako platební prostředky (viz tabulka 27). Rimesa je cenný papír, který zajišťuje pohledávku dodavatele vůči odběrateli. Odběratel uhradí svůj závazek tím, že předá dodavateli směnku, v níž se zavazuje, že ji ve stanoveném termínu uhradí. Pohledávka za odběratelem se v tomto případě změní na pohledávku směnečnou. Rozdíl mezi nominální hodnotou pohledávky a směnečnou částkou představuje úrokový výnos.

Tabulka 26 Účtování přijaté směnky (vlastní) sloužící jako platební prostředek

Účetní operace	MD	D
Akceptace směnky dodavatelem celkem:	312	
a) převod pohledávky na rimesu		311
b) diskont		662
Zaplacení směnky odběratelem – výpis z BÚ	221	312

Dále se zde účtují např. pohledávky za směnky předané bance k proplacení do doby splatnosti směnky (viz tabulka 28). Jedná se o případy, kdy dodavatel potřebuje mít k dispozici peněžní prostředky dříve a nechce čekat do splatnosti směnky. Při eskontu směnky bankou se směnka převede na příslušný účet účtové skupiny 31 - *Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)* v ocenění směnečnou částkou a tím dojde k přeměně směnečné pohledávky v pohledávku vůči bance za eskontovanou směnku. Banka poskytne dodavateli na směnku eskontní úvěr ve výši směnečné částky, o kterém se účtuje ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 23 - *Krátkodobé bankovní úvěry*. Výše eskontního úvěru připsaná na běžný účet je nižší o úrok, popř. výlohy banky spojené s poskytnutím eskontního úvěru. V den splatnosti směnky banka požaduje proplacení po odběrateli, který je uveden na směnce. Jestliže odběratel nezaplatí, vrátí banka směnku dodavateli a požaduje po něm splacení eskontního úvěru. Ten pak požaduje zaplacení na odběrateli. Může se stát, že odběratel nebude schopen nebo ochoten směnku uhradit. V tomto případě dodavatel eviduje vyšší pohledávky, dochází ke zvýšení nákladů spojených s pohledávkami a ke zhoršení některých finančních ukazatelů, v nejhorším případě může dojít až na vymáhání směnečné pohledávky [1, 2].

Tabulka 27 Účtování pohledávky za směnkou předanou bance k proplacení

Účetní operace	MD	D
Eskont směnky (cizí) bankou	313	312
Poskytnutí eskontního úvěru celkem:		232
a) částka připsaná na BÚ	221	
b) diskont	562	
c) bankovní poplatky	568	
Zaplacení směnky bance odběratelem	232	313
Nezaplacení směnky bance odběratelem:		
a) banka vrací směnku dodavateli	312	313
b) splacení eskontního úvěru bance – výpis z BÚ	232	221
Zaplacení směnky dodavateli odběratelem	221	312

Účtová skupina 35 – Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva

V této účtové skupině se účtují například krátkodobé půjčky a úvěry za účetními jednotkami konsolidačního celku.

Dále se zde účtují pohledávky za upisovateli, tj. akcionáři, či společníky a členy družstva (viz tabulka 29).

Tabulka 28 Účtování zvýšení základního kapitálu

Účetní operace	MD	D
Upsání nových akcií:	353	
a) jmenovitá hodnota		419
b) emisní ážio		412
Splacení upsaných akcií upisovateli – výpis z BÚ	221	353
Zápis zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku	419	411

Účtují se zde rovněž například krátkodobé pohledávky za společníky ve výši předepsané úhrady ztráty, a to souvztažně k příslušnému účtu účtové skupiny 59 - *Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů*, popřípadě k příslušnému účtu účtové skupiny 43 - *Výsledek hospodaření* (viz tabulka 30).

Tabulka 29 Účtování ztráty předepsané k úhradě společníkům

Účetní operace	MD	D
Předpis ztráty k úhradě společníkům	354	431
Úhrada ztráty společníky – výpis z BÚ	221	354

Účtují se zde také například krátkodobé pohledávky z půjček a úvěrů společníkům, úrok z prodlení při opožděném splacení peněžitého vkladu společníka a pohledávky za účastníky sdružení, které není právnickou osobou [2].

Účtová skupina 37 – Jiné pohledávky a závazky

Na příslušném účtu účtové skupiny 37 - *Jiné pohledávky a závazky* prodávající účtuje např. o pohledávce z prodeje podniku nebo jeho části nebo nájmu podniku či jeho části (viz tabulka 31).

Tabulka 30 Účtování pronájmu majetku z pohledu pronajímatele

Účetní operace	MD	D
Vyúčtování pohledávky za pronajatý majetek dle smlouvy	374	069
Přijaté nájemné v celkové výši – výpis z BÚ:	221	
a) výše odpisů		374
b) výše služby (za pronájem)		665
Vyúčtování vrácení najatého majetku nájemcem pronajímateli – v jiném účetním období	069	374

Účtuje se zde také o pohledávkách z pevných termínovaných operací a o nakoupených opcích. Do pevných termínovaných operací patří forwardy, futures a swapy. Deriváty oceňujeme k okamžiku uskutečnění účetního případu pořizovacími cenami a k rozvahovému dni reálnou hodnotou, pokud se tak účetní jednotka rozhodne a pokud to lze. Deriváty se z pohledu účetnictví člení podle několika hledisek:

❖ *podle podstaty:*

- **opce,**
- **pevné termínované operace** – okamžik vzniku termínovaného obchodu se zachycuje na podrozvahových účtech, teprve změna reálné hodnoty derivátu se zaúčtuje jako pohledávka nebo závazek na příslušném účtu

souvztažně s příslušným účtem finančních nákladů, popř. finančních výnosů,

❖ *podle obchodovatelnosti:*

- **zajišťovací deriváty** – jejich změny v reálné hodnotě zcela nebo z části kompenzují změny v reálné hodnotě zajištěné položky, derivát se považuje za zajišťovací pouze tehdy, pokud splňuje určité podmínky (na počátku zajištění je zajišťovací vztah zdokumentován, zajištění je efektivní, efektivita je spolehlivě měřitelná a průběžně posuzovaná),
- **deriváty k obchodování** – přestane-li splňovat zajišťovací derivát podmínky, účtuje se o něm od tohoto okamžiku jako o derivátu k obchodování.

Rovněž zde účtuje emitent dluhopisů o pohledávce z emitovaných dluhopisů (viz tabulka 32). Analytické účty se vedou podle jednotlivých emisí. Na vrub příslušného účtu se účtuje vydání:

- a) dlouhodobých dluhopisů souvztažně k příslušnému účtu účtové skupiny 47 - *Dlouhodobé závazky*,
- b) krátkodobých dluhopisů souvztažně k příslušnému účtu účtové skupiny 24 - *Jiné krátkodobé finanční výpomoci*.

Tabulka 32 Účtování emise dluhopisů

Účetní operace	MD	D
Emise dluhopisů ve jmenovité hodnotě	375	241, 473
Prodej dluhopisů věřiteli – výpis z BÚ	221	375

Účtuje se zde například o:

- a) pohledávkách na náhradu škody či manka za odpovědnou osobou souvztažně k příslušnému účtu účtové skupiny 64 - *Jiné provozní výnosy*, pokud tato pohledávka nemá charakter dohadné položky aktivní,
- b) pohledávkách řízené nebo řídicí společnosti,
- c) vkladu do obchodní společnosti a družstva do doby zápisu vkladu do základního kapitálu v obchodním rejstříku, respektive do doby vydání akcií či zatímních listů [1, 2, 11].

Příloha 2 Hodnoty devizového kurzu CZK/EUR v roce 2008

Datum	Devizový kurz	Datum	Devizový kurz	Datum	Devizový kurz	Datum	Devizový kurz
2.1.2008	26,360	26.2.2008	25,020	22.4.2008	25,060	18.6.2008	24,000
3.1.2008	26,170	27.2.2008	25,045	23.4.2008	25,070	19.6.2008	24,110
4.1.2008	26,130	28.2.2008	25,145	24.4.2008	25,130	20.6.2008	24,165
7.1.2008	26,140	29.2.2008	25,220	25.4.2008	25,255	23.6.2008	24,125
8.1.2008	26,125	3.3.2008	25,070	28.4.2008	25,165	24.6.2008	24,075
9.1.2008	25,990	4.3.2008	24,915	29.4.2008	25,250	25.6.2008	24,070
10.1.2008	25,855	5.3.2008	25,050	30.4.2008	25,210	26.6.2008	24,085
11.1.2008	25,910	6.3.2008	25,130	2.5.2008	25,260	27.6.2008	24,000
14.1.2008	25,870	7.3.2008	25,160	5.5.2008	25,230	30.6.2008	23,895
15.1.2008	25,895	10.3.2008	25,040	6.5.2008	25,175	1.7.2008	23,825
16.1.2008	26,050	11.3.2008	25,130	7.5.2008	25,140	2.7.2008	23,865
17.1.2008	26,130	12.3.2008	25,065	9.5.2008	25,145	3.7.2008	23,815
18.1.2008	26,125	13.3.2008	25,120	12.5.2008	24,950	4.7.2008	23,695
21.1.2008	26,320	14.3.2008	25,035	13.5.2008	24,935	7.7.2008	23,550
22.1.2008	26,205	17.3.2008	25,020	14.5.2008	25,025	8.7.2008	23,605
23.1.2008	26,070	18.3.2008	25,255	15.5.2008	25,040	9.7.2008	23,490
24.1.2008	25,980	19.3.2008	25,460	16.5.2008	24,975	10.7.2008	23,465
25.1.2008	25,910	20.3.2008	25,495	19.5.2008	25,060	11.7.2008	23,515
28.1.2008	25,890	21.3.2008	25,445	20.5.2008	25,070	14.7.2008	23,305
29.1.2008	25,905	25.3.2008	25,455	21.5.2008	25,090	15.7.2008	23,375
30.1.2008	26,020	26.3.2008	25,600	22.5.2008	25,145	16.7.2008	23,220
31.1.2008	26,070	27.3.2008	25,380	23.5.2008	25,100	17.7.2008	23,140
1.2.2008	25,865	28.3.2008	25,250	26.5.2008	25,085	18.7.2008	23,065
4.2.2008	25,750	31.3.2008	25,335	27.5.2008	25,150	21.7.2008	22,970
5.2.2008	25,670	1.4.2008	25,185	28.5.2008	25,230	22.7.2008	23,015
6.2.2008	25,625	2.4.2008	25,070	29.5.2008	25,060	23.7.2008	23,760
7.2.2008	25,625	3.4.2008	24,955	30.5.2008	25,090	24.7.2008	23,585
8.2.2008	25,660	4.4.2008	25,045	2.6.2008	25,020	25.7.2008	23,595
11.2.2008	25,650	7.4.2008	25,020	3.6.2008	24,840	28.7.2008	23,695
12.2.2008	25,610	8.4.2008	24,985	4.6.2008	24,670	29.7.2008	23,720
13.2.2008	25,480	9.4.2008	25,105	5.6.2008	24,570	30.7.2008	23,940
14.2.2008	25,340	10.4.2008	25,145	6.6.2008	24,585	31.7.2008	23,950
15.2.2008	25,225	11.4.2008	25,015	9.6.2008	24,655	1.8.2008	24,000
18.2.2008	25,235	14.4.2008	24,940	10.6.2008	24,430	4.8.2008	23,990
19.2.2008	25,315	15.4.2008	24,820	11.6.2008	24,385	5.8.2008	23,925
20.2.2008	25,305	16.4.2008	24,850	12.6.2008	24,320	6.8.2008	23,980
21.2.2008	25,090	17.4.2008	24,980	13.6.2008	24,195	7.8.2008	24,110
22.2.2008	25,040	18.4.2008	25,120	16.6.2008	24,210	8.8.2008	24,210
25.2.2008	24,990	21.4.2008	25,090	17.6.2008	24,195	11.8.2008	24,095

Datum	Devizový kurz	Datum	Devizový kurz	Datum	Devizový kurz	Datum	Devizový kurz
12.8.2008	23,955	16.9.2008	24,070	21.10.2008	25,315	27.11.2008	25,170
13.8.2008	23,940	17.9.2008	23,990	22.10.2008	25,485	28.11.2008	25,210
14.8.2008	24,345	18.9.2008	23,965	23.10.2008	25,800	1.12.2008	25,610
15.8.2008	24,485	19.9.2008	24,250	24.10.2008	25,000	2.12.2008	25,685
18.8.2008	24,520	22.9.2008	24,075	27.10.2008	24,680	3.12.2008	25,650
19.8.2008	24,395	23.9.2008	24,140	29.10.2008	23,875	4.12.2008	25,720
20.8.2008	24,410	24.9.2008	24,350	30.10.2008	24,480	5.12.2008	25,765
21.8.2008	24,380	25.9.2008	24,430	31.10.2008	24,230	8.12.2008	25,710
22.8.2008	24,370	26.9.2008	24,425	3.11.2008	24,290	9.12.2008	25,750
25.8.2008	24,400	29.9.2008	24,605	4.11.2008	24,160	10.12.2008	25,900
26.8.2008	24,525	30.9.2008	24,665	5.11.2008	24,310	11.12.2008	25,970
27.8.2008	24,535	1.10.2008	24,510	6.11.2008	24,890	12.12.2008	26,000
28.8.2008	24,700	2.10.2008	24,750	7.11.2008	25,110	15.12.2008	26,155
29.8.2008	24,735	3.10.2008	24,790	10.11.2008	25,270	16.12.2008	26,375
1.9.2008	24,800	6.10.2008	24,675	11.11.2008	25,340	17.12.2008	26,250
2.9.2008	24,850	7.10.2008	24,475	12.11.2008	25,415	18.12.2008	26,560
3.9.2008	24,800	8.10.2008	24,550	13.11.2008	25,280	19.12.2008	26,300
4.9.2008	24,785	9.10.2008	24,680	14.11.2008	25,365	22.12.2008	26,370
5.9.2008	24,815	10.10.2008	24,935	18.11.2008	25,695	23.12.2008	26,315
8.9.2008	24,940	13.10.2008	24,655	19.11.2008	25,720	29.12.2008	26,465
9.9.2008	24,770	14.10.2008	24,610	20.11.2008	25,635	30.12.2008	26,630
10.9.2008	24,850	15.10.2008	24,760	21.11.2008	25,700	31.12.2008	26,930
11.9.2008	24,630	16.10.2008	24,820	24.11.2008	25,380		
12.9.2008	24,430	17.10.2008	25,230	25.11.2008	25,450		
15.9.2008	24,300	20.10.2008	25,000	26.11.2008	25,080		

Zdroj: Česká národní banka

Příloha 3 Výše pohledávek v roce 2008

Partner	Celkem	Do splatnosti	Po splatnosti	Do 30 dnů	Do 60 dnů	Do 90 dnů	Do 180 dnů	Do 365 dnů	Více než 365 dnů
Tuzemští odběratelé									
Podnik 1	15 954	15 954	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 2	116 104	30 205	85 899	47 515	38 384	0	0	0	0
Podnik 3	80 922	0	80 922	8 322	72 600	0	0	0	0
Podnik 4	162 698	48 399	114 299	60 990	29 971	23 338	0	0	0
Podnik 5	-117 230	-117 230	0	0	0	0	0	0	
Podnik 6	54 666	0	54 666	0	0	54 666	0	0	0
Podnik 7	17 628	3 356	14 272	14 272	0	0	0	0	0
Podnik 8	20 000	0	20 000	0	0	0	0	0	20 000
Podnik 9	1 656	0	1 656	0	0	0	1 656	0	0
Podnik 10	-33 730	-33 730	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 11	128 109	128 109	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 12	-17 363	-17 363	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 13	954 485	0	954 485	0	0	0	0	0	954 485
Podnik 14	11 500	11 500	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 15	110 000	0	110 000	0	0	0	0	0	110 000
Podnik 16	-453	-453	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 17	233 553	233 553	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 18	6 000	0	6 000	0	0	0	0	0	6 000
Podnik 19	-47 266	-47 266	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 20	1 643	1 643	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 21	99 552	0	99 552	0	0	0	0	0	99 552
Podnik 22	27 965	0	27 965	0	0	0	0	0	27 965
Podnik 23	-264 697	-264 697	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 24	44 425	0	44 425	0	0	0	0	0	44 425
Podnik 25	278 430	0	27 846	250 584	250 584	0	0	0	0
Podnik 26	18 353	0	18 353	0	0	0	0	0	0

Partner	Celkem	Do splatnosti	Po splatnosti	Do 30 dnů	Do 60 dnů	Do 90 dnů	Do 180 dnů	Do 365 dnů	Více než 365 dnů
Tuzemští odběratelé									
.
.
.
Podnik 144	110 073	0	110 073	110 073	0	0	0	0	0
Podnik 145	45 286	45 286	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 146	52 754	0	52 754	52 754	0	0	0	0	0
Celkem	26 072 752	1 024 405	25 048 347	7 526 158	2 437 873	1 087 076	26 819	-32 359	14 002 780
Zahraniční odběratelé									
Podnik 147	1 426 374	1 397 441	28 932	0	16 424	12 508	0	0	0
Podnik 148	15 888	68 726	-52 837	0	-52 837	0	0	0	0
Podnik 149	-53 591	-53 591	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 150	379 739	0	379 739	0	0	0	0	0	379 739
Podnik 151	154 734	100 377	54 356	54 356	0	0	0	0	0
Podnik 152	89 421	0	89 421	0	0	0	0	0	89 421
Podnik 153	4 897	4 010	887	0	0	0	-168	1 055	0
Podnik 154	80 036	0	80 036	0	0	0	0	0	80 036
Podnik 155	1 194 317	365 792	828 525	617 789	193 367	0	17 368	0	0
Podnik 156	5 509	3 075	2 434	0	0	0	0	2 434	0
Podnik 157	683 125	93 277	589 848	283 953	86 310	219 584	0	0	0
Podnik 158	-4 230	8 113	-12 344	0	-9 905	0	0	-2 438	0
Podnik 159	233 033	112 994	120 039	120 039	0	0	0	0	0
Podnik 160	862 940	0	862 940	0	0	0	0	0	862 940
Podnik 161	-12 603	-12 603	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 162	142 418	142 418	0	0	0	0	0	0	0
Podnik 163	163 162	85 323	77 839	77 839	0	0	0	0	0
Celkem	5 365 167	2 315 352	3 049 815	1 153 976	233 359	232 092	17 200	1 051	1 412 136
Celkem	31 437 919	3 339 757	28 098 162	8 680 134	2 671 233	1 319 168	44 019	-31 308	15 414 916

Zdroj: vlastní šetření

Příloha 4 Výše pohledávek v roce 2007

Partner	Celkem	Do splatnosti	Po splatnosti	Do 30 dnů	Do 60 dnů	Do 90 dnů	Do 180 dnů	Více než 180 dnů
Tuzemští odběratelé								
Podnik 1	251 819	0	251 819	0	157 947	0	93 872	0
Podnik 2	194 993	0	194 993	194 993	0	0	0	0
Podnik 3	304 924	147 263	157 661	0	157 661	0	0	0
Podnik 4	3 124	0	3 124	3 124	0	0	0	0
Podnik 5	-57 950	-57 950	0	0	0	0	0	0
Podnik 6	20 495	20 495	0	0	0	0	0	0
Podnik 7	750 484	0	750 484	0	172 497	2 382	575 605	0
Podnik 8	55 877	55 877	0	0	0	0	0	0
Podnik 9	150 886	0	150 886	0	150 886	0	0	0
Podnik 10	30 582	30 582	0	0	0	0	0	0
Podnik 11	-197 301	-197 301	0	0	0	0	0	0
Podnik 12	101 320	101 320	0	0	0	0	0	0
Podnik 13	81 958	56 028	25 930	18 217	2 545	2 934	2 234	0
Podnik 14	22 500	0	22 500	0	0	0	0	22 500
Podnik 15	43 819	43 819	0	0	0	0	0	0
Podnik 16	195 529	168 316	27 213	27 213	0	0	0	0
Podnik 17	7 577	7 577	0	0	0	0	0	0
Podnik 18	954 485	0	954 485	0	0	0	0	954 485
Podnik 19	43 862	20 940	22 922	22 922	0	0	0	0
Podnik 20	40 910	11 545	29 365	29 365	0	0	0	0
Podnik 21	110 000	0	110 000	0	0	0	0	110 000
Podnik 22	331 593	0	331 593	79 200	252 393	0	0	0
Podnik 23	14 878	0	14 878	0	0	0	0	14 878
Podnik 24	-97 751	-97 751	0	0	0	0	0	0
Podnik 25	105 273	0	105 273	0	0	0	0	105 273
Podnik 26	44 567	32 272	12 295	8 011	4 284	0	0	0

Partner	Celkem	Do splatnosti	Po splatnosti	Do 30 dnů	Do 60 dnů	Do 90 dnů	Do 180 dnů	Více než 180 dnů
Tuzemští odběratelé								
.
.
.
Podnik 166	129 323	86 031	43 292	43 292	0	0	0	0
Podnik 167	20 346	20 346	0	0	0	0	0	0
Podnik 168	22 764	0	22 764	0	0	0	0	22 764
Podnik 169	-25 408	-25 408	0	0	0	0	0	0
Podnik 170	18 983	0	18 983	0	0	0	0	18 983
Podnik 171	131 091	47 795	83 296	59 492	23 804	0	0	0
Podnik 172	2 286	2 286	0	0	0	0	0	0
Podnik 173	500 226	275 791	224 435	224 435	0	0	0	0
Celkem	49 236 354	9 592 948	39 643 406	5 939 601	6 611 425	3 689 187	9 655 621	13 747 572
Zahraniční odběratelé								
Podnik 174	1 698 436	1 698 436	0	0	0	0	0	0
Podnik 175	-20 145	-20 145	0	0	0	0	0	0
Podnik 176	-5 404	-5 404	0	0	0	0	0	0
Podnik 177	375 369	61 451	313 918	0	0	0	0	313 918
Podnik 178	54 555	0	54 555	54 555	0	0	0	0
Podnik 179	79 256	79 256	0	0	0	0	0	0
Podnik 180	67 639	67 639	0	0	0	0	0	0
Podnik 181	70 938	70 938	0	0	0	0	0	0
Podnik 182	625 601	509 161	116 440	116 440	0	0	0	0
Podnik 183	193 741	193 741	0	0	0	0	0	0
Podnik 184	79 328	79 328	0	0	0	0	0	0
Celkem	3 219 312	2 734 399	484 913	170 995	0	0	0	313 918
Celkem	52 455 666	12 327 347	40 128 319	6 110 596	6 611 425	3 689 187	9 655 621	14 061 490

Zdroj: vlastní šetření

Příloha 5 Hodnoty a stupně finančních ukazatelů pro hodnocení bonity odběratelů

Doba obratu krátkodobých závazků z obchodních vztahů	
Hodnota	Stupeň
< 60	1
60 - 89	2
90 - 119	3
120 - 360	4
> 360	5

Zdroj: vlastní šetření

Provozní pohotová likvidita	
Hodnota	Stupeň
> 1,3	1
1,1 - 1,3	2
0,8 - 1,09	3
0,5 - 0,79	4
< 0,5	5

Zdroj: vlastní šetření

Celková zadluženost	
Hodnota	Stupeň
< 0,5	1
0,5 - 0,69	2
0,7 - 0,79	3
0,8 - 0,9	4
> 0,9	5

Zdroj: vlastní šetření

Z – score	
Hodnota	Stupeň
> 3,5	1
2,41 - 3,5	2
1,81 - 2,4	3
1,0 - 1,8	4
< 1,0	5

Zdroj: vlastní šetření